

НАША ЦЕРКВА- КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ

РЕЛІГІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ ЧАСОПИСУ "БОРИСТЕН"

Видання благославив патріарх УПЦ КП ФІЛАРЕТ

№ 10 (110), 2012 р.

• ОФІЦІЙНИМ РЯДКОМ

ВІДБУЛОСЯ ЗАСІДАННЯ СВЯЩЕННОГО СИНОДУ

20 жовтня 2012 р. під головуванням Святійшого Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета відбулося засідання Священного Синоду УПЦ Київського Патріархату.

Синодом було розглянуто кілька кадрових питань.

Зокрема, згідно поданого прохання митрополита Львівського і Сокальського Димитрія було звільнено з посади голови Синодального управління у справах духовної освіти (Учбового комітету). На цю посаду призначений архієпископ Переяслав-Хмельницький і Бориспільський Епіфаній, ректор Київської православної богословської академії.

Згідно поданого прохання архієпископа Полтавський і Кременчуцький Федір був звільнений з посади голови Синодального управління у справах молоді. На цю посаду призначений ігумен Макарій (Папіш), насельник Михайлівського Золотоверхого монастиря м. Києва.

Архієпископ Епіфаній на його прохання був звільнений з посади голови Редакційного комітету Видавничого відділу Київської Патріархії. Головою Редакційного комітету став протоієрей Олександр Трофимлюк, голова Видавничого відділу, за своєю посадою.

Синод благословив подовжити термін навчання у магістратурах Православних богословських академій з одного до двох років та відкрив у складі КПБА докторантуру.

Також синодальним рішенням створений у м. Києві Інститут церковної історії, як окремих науково-дослідний заклад УПЦ Київського Патріархату. Головою Інституту призначений митрополит Львівський і Сокальський Димитрій.

Враховуючи бажання духовенства і наявність єдиного постійного керуючого архієрея Священний Синод вирішив вважати Тернопільсько-Кременецьку та Тернопільсько-Бучацьку єпархії єдиною єпархіяльною структурою. Проте, враховуючи виникнення складних документальних процедур було вирішено вважати недоцільним юридичне об'єднання Тернопільсько-Кременецької і Тернопільсько-Бучацької єпар-

хий в єдину юридичну особу. В межах кожної з єпархій архієпископ Нестор носитиме відповідний титул, а при спільних богослужіннях та поза межами єпархій – титул «Тернопільський, Кременецький і Бучацький». Згідно прохання Чортківський деканат було включено до Тернопільсько-Бучацької єпархії.

За поданням архієпископа Чернігівського і Ніжинського Євстратія місцевошанований преподобний ігумен Меркурій Чернігівський причислений до лику святих для загальноцерковного шанування. Також визначено вшанувати чудотворну Дубенську-Чернігівську ікону Божої Матері у неділю Торжества Православ'я.

З приводу низки законопроектів, які стосуються реалізації права на свободу совісті та світогляду, а також суспільної моралі, Священний Синод висловив свої судження й ухвалив текст відповідного звернення до Президента України, Кабінету міністрів України та Верховної Ради України.

Синод схвалив текст листа до Блаженнішого Святослава (Шевчука), Верховного Архієпископа Української Греко-Католицької Церкви, щодо погляду УГКЦ на звершуване в УПЦ Київського Патріархату Таїнство Хрещення з проханням офіційно викласти аргументацію цього погляду.

Також було прийняте Звернення Священного Синоду Української Православної Церкви Київського Патріархату до співгромадян з нагоди виборів до Верховної Ради України.

Священний Синод благословив внести зміни до статуту Покровського монастиря Одесько-Балтської єпархії.

Також Синод нагадав про необхідність подавати богослужбову, богословську та духовно-повчальну літературу, що видається у єпархіях УПЦ Київського Патріархату, на попередній розгляд до Редакційного комітету Видавничого відділу Київської Патріархії та заборонив видавати і розповсюджувати літературу, яка порушує вимоги синодальних постанов.

На цьому засіданні Синоду було завершено.

ТРЕБА ГОВОРИТИ ПРАВДУ!

- Ваша Святість, напередодні виборів ми б хотіли поговорити про питання, що стосуються сьогодення Української Церкви, а також про стосунки Церкви та політики. Давайте почнемо з останніх подій. 20 жовтня був проведений Священний Синод, і на ньому було прийняте звернення до виборців. До чого саме ви їх закликали?

- Ми провели засідання Священного Синоду, і на ньому прийняли звернення до українського народу і до влади стосовно майбутніх виборів. Так от, що ми пропонуємо для того, щоб ви-

бори, дійсно, були демократичними? Вибори – відповідальність не тільки влади, це відповідальність кожного громадянина. Беручи участь у виборах, він виявляє свою волю. Якщо не бере участі у виборах, то стає байдужим. А якщо людина стає байдужою, то нехай тоді вона не скаржиться на владу, яка виявилася не такою, як бажалося. Не брав участі у виборах, обрали погану владу – ти винний, і пожинай плоди, які сам посіяв.

Вибори повинні бути чесними. В чому полягає чесність виборців? З одного боку, в тому, що влада не пови-

нна застосовувати адміністративний ресурс. З другого боку, самі ж виборці повинні віддавати свій голос відповідально, не за гроші, не за гречку і не якісь обіцянки. А розумно підходити і до кожної партії, і до кожного кандидата в депутати.

- Чим, на Вашу думку, має керуватись виборець у виборі партії та кандидата?

- Виборець, перш за все, повинен усвідомлювати, чи може конкретний кандидат в депутати зробити для держави щось добре чи не може. Бо буває навіть, що людина поважна і чесна, але не може нічого для держави та для народу зробити, і от таку обирати не треба.

- А як же простій людині визначитись: хто може щось зробити, а хто – ні?

- Коли той чи інший кандидат в депутати проводить зустрічі з людьми, отам і треба визначати, що це за людина. Якщо вона до цього щось вже зробила для народу, то вона і далі може зробити. А якщо вона нічого не зробила, то як ви її оберете, вона нічого і не зробить. Це буде пустий вибір.

- Як можна оцінювати нинішні вибори і, взагалі, вибори в Україні із огляду на вислів: «Кожна влада від Бога?»

- Кожна влада від Бога. Але як треба розуміти оте, що «влада від Бога»? Буває влада по волі Божій, добра влада, яка служить народу. А є влада по попущенню Божому, зла. От Гітлер – влада? Влада. Можемо ми сказати, що він зробив добро? Ні, зло зробив. Сталін, Ленін, інші керівники Радянського Союзу теж стільки зла зробили. По волі Божій? Ні, по попущенню. Треба ці влади розрізняти, але без волі Божої не може бути ніякої влади на землі.

От гріх Адама був по волі Божій чи ні? Якщо скажемо, що по волі Божій, то це означатиме, що Богу угодно було, щоб Адам згрішив. Але гріх Адама був по попущенню Божому, тому що людина має свободу. Якщо говорити конкретно про нашу владу, вона може бути як по волі, так і по попущенню Божому. Чому по попущенню? Тому що люди обирали таку владу, обирали таку партію. Бог дав кожному свободу, можливість обирати. Влада залежить від людей, від відповідальності кожного, і не тільки від виборця, а й від того, хто хоче йти до влади.

- Чи має Церква напередодні виборів співпрацювати з владою, з політиками? Який вигляд може мати така співпраця?

- Сказати, що Церква і влада не повинні співпрацювати, неможна. Співпраця повинна бути. Але співпраця повинна бути в напоумленні людей, щоб вони тримались законів Божих, законів моралі, правди. Тому що сьогодні ти порушуєш право, а завтра проти тебе буде те ж саме. От про це Церква повинна говорити напередодні виборів. Керуйтеся свободою, відповідальністю, правдою і служінням народу, якщо ви ідете до влади. А якщо ви керуетесь здобуттям багатства, то краще не йдіть цією дорогою. Бо прийде час, коли Господь забере у вас оте багатство, яке ви отримуєте внаслідок влади.

- Як тоді можна оцінити такі випадки, що на місцях деякі священнослужителі агітують голосувати за того чи іншого кандидата в депутати?

- В нашому зверненні Священного Синоду ми виступили проти цього.

Священики не повинні використовувати церковний амвон, та й, взагалі, вести агітацію від імені Церкви за того чи іншого кандидата. Це заборонено Церквою. Священики, які це роблять, порушують церковні настанови.

- Чи мають вони за це нести покарання? Яке саме?

- Мають. Вони можуть бути позбавлені своєї посади. Наприклад, якщо хтось із священиків Київського Патріархату висуне себе кандидатом в народні депутати, і всупереч забороні Церкви стане народним депутатом, ми його позбавимо права служіння в Церкві.

- Тобто балотуватися священикам ви категорично заборонили?

- Так, але ж ми не забороняємо священикам бути депутатами органів місцевої влади, тому що там вирішуються питання місцевих інтересів Церкви, голос Церкви потрібен. І священик може одночасно бути пастирем на своїй парафії і іноді збиратись на засідання місцевої ради. Верховна Рада потребує щоденної присутності. А якщо він кожного дня буде сидіти у Верховній Раді, він не буде виконувати свої пастирські обов'язки.

- А чи були на цих виборах випадки, коли хтось із священиків порушував це правило?

- В Київському Патріархаті до цих виборів таких випадків не було, а от зараз є. Один священик в Києві висунувся в кандидати у народні депутати, незважаючи на те, що я йому заборонив.

- І що з ним буде?

- Він дізнається, що буде, коли пройдуть ці вибори. Але, скоріше за все, його не оберуть, і він залишиться на своєму місці. Але пляма на ньому буде.

- Ви, звертаючись до виборців, закликали їх віддавати голоси за ті політичні сили, які виступають за збереження української мови. Так як не всі українські політсили ставлять це собі на меті, то, виходить, ви теж займаєтесь свого роду агітацією?

- Коли я звертався, насамперед, до своєї пастви, то закликав не голосувати за тих, хто виступає проти української мови. Тому що той, хто виступає проти української мови, той виступає проти української держави. Державна мова повинна бути одна, а не декілька.

А зараз оцей «мовний» закон є прикриттям. Він начебто захищає мови нацменшин, але фактично це є боротьба проти української мови, щоб вона не одна була державною. А яка мова може стати другою державною? Татарська, чи білоруська, чи болгарська? Буде російська. А це вже засіб підкорити Україну Росії. Багато хто не бачить цього.

- Та фактично виходить, що ви закликаєте не голосувати за правлячу Партію регіонів.

- Ні. В Партії регіонів не всі однаково підходять до цього питання. От в комуністів інша ситуація. За комуністів ми закликаємо не голосувати. Не тому, що вони нам не подобаються, а тому що вони проти української держави. Захищаючи українську державу, ми повинні сказати, хто її будівничі, а хто її руйнівники. Комуністи є руйнівниками української держави.

Але погодьтеся, якщо в програмі Партії регіонів записано, що російська має бути другою державною, то люди, які будуть у фракції цієї політсили в наступному парламенті, за це голосуватимуть – у них жорстка дисципліна.

Тоді вони будуть нести відповідальність: і партія, і конкретно кожний депутат.

- Право голосувати, на вашу думку, - це обов'язок чи лише право?

- Це обов'язок. Всі мають йти на вибори. Якщо ти є громадянином України, ти несеш відповідальність за державу, за добробут і за себе.

- Але у нас є інформація, що найближчим часом ви збираєтесь відлетіти до Сполучених штатів. Ви встигнете зробити свій вибір?

- Ні, не встигну.

- Як же тоді бути з обов'язком?

- Тут обставини не дозволяють. Не тому, що я не хочу, або не зробив вибір, а тому, що це в даному випадку виявляється неможливим.

- А яка мета вашого візиту в штати?

- Я кожного року відвідую парафії Київського Патріархату у Сполучених штатах Америки після дня інтронізації, тому що я є керуючим цими пара-

фіями. Від'їжджаю на 10-14 днів, щоб улагодити всі проблеми, що там викликають.

- Нещодавно відбулася зустріч церковних ієрархів з Президентом. Розкажіть, чим вона закінчилась, чи досягли ви якогось результату?

- На зустрічі ми порушили питання, які хвилюють Всеукраїнську Раду Церков. Ми подякували Президенту за те, що Верховна Рада при його сприянні прийняла у першому читанні положення про заборону пропаганди гомосексуалізму. Ми раді, що Верховна Рада зробила це, незважаючи на те, що йде великий тиск і на Президента, і на Україну з боку Європи і з боку США. Їхня мета: Україна має підтримати закон про одностатеві шлюби. Про тиск нам розповів Президент, але незважаючи на нього, пішов за волею народу. Український народ не хоче цього гріха.

Ми просили Президента також накласти вето на поправки до закону про свободу совісті. Тому що він погіршує той закон, яким ми керуємось сьогодні. Поправки, які прийняла Верховна Рада вже в другому читанні, можуть викликати в Україні релігійну боротьбу. Через майно. Там є статті, які можуть спричинити релігійну боротьбу за майно. А це ми вже мали на початку 90-х років в Галичині, коли через майно йшла боротьба між православними і греко-католиками. Президент нас вислухав, а як він буде діяти – побачимо.

Порушували питання про електронні паспорти. З одного боку, введення електронних паспортів є добрим, а з іншого, дуже небезпечним. Не кожна людина усвідомлює в чому їхня небезпека.

- І яка Ваша думка з цього приводу?

- Президент, коли ми порушили цю проблему, запитав: чому ви проти цього закону? Той, хто виступав, - це Московський Патріархат, не міг чітко сказати, що саме не так в цьому законі. А на Синоді ми обговорювали це питання. Не подобається нам те, що в ці електронні паспорти будуть вводитися не тільки такі дані, як прізвище, ім'я, по-батькові, дата, місце народження, а й, взагалі, всі дані, які дає міліція, податкова, прокуратура, Міністерство освіти. Це втручання у внутрішнє життя людини. Хто захоче, зможе використовувати ті дані проти людини. Протест уже заявили Українська Православна Церква Московського Патріархату, представник по захисту прав людини у країні, і ми.

- Якщо повернутися до першого питання, яке ви обговорювали на зустрічі з Президентом – законопроект про заборону пропаганди гомосексуалізму. Ви вважаєте, що це, дійсно, одне з найважливіших питань, яке має вирішувати влада

в Україні? Невже у людей сьогодні немає інших проблем?

- Є багато інших проблем і більш важливіших. Але це питання стратегічне. Воно не має сьогодні практичного значення, та завтра вже може нести небезпеку. В чому небезпека питання гомосексуалізму? Воно діє проти зростання населення. Населення скорочується.

- Давайте поговоримо про міжконфесійні відносини в Україні?

- Якщо говорити про міжконфесійні відносини в цілому по Україні, то вони є зразковими і для Європи, і для Америки. Через ці зразкові відносини між конфесіями нас навіть запросили в Канаду і США, щоб ми там продемонстрували не тільки співіснування, а й співпрацю. Співпраця полягає в тому, що ми разом, незважаючи на те, що належимо до різних конфесій, до різних релігій, приходимо до спільних рішень. Ми не торкаємося нашої віри, православні не стають католиками, католики не стають православними або протестантами, християни не стають іудеями, а іудеї не стають християнами. А виходячи із наших вірувань, із нашої моралі, ми захищаємо загальнолюдські цінності: мораль в цілому. Ми всі – і іудеї, і мусульмани, і християни – за мораль, і проти, наприклад, того ж гомосексуалізму.

- А якщо перейти до Православних Церков?

- На сьогодні вже Московський Патріархат зрозумів, що майбутнє їхньої Церкви в об'єднанні з Київським Патріархатом. В Московському Патріархаті до Київського ставлення змінилось в кращий бік. Чому саме? По-перше, ми закликаємо не ворогувати з віруючими, духовенством, єпископами Московського Патріархату, а ставитись до них з любов'ю. По-друге, вони побачили, що Москва хоче відібрати у них самостійність і незалежність, зробити так, щоб вони були звичайною митрополією в складі Російської Церкви. Цього патріарх Кирил хоче. З боку Москви на них іде наступ, а з нашого боку – підтримка у збереженні статусу самостійності і незалежності. І вони розуміють: якщо б не було Київського Патріархату, їм би не вдалося утримати оцю самостійність і незалежність. За нашу допомогу вони вдячні нам.

Отаке внутрішнє порозуміння і мета на майбутнє нас зближають. Зараз ще є конфлікти, але якщо брати в цілому Київський і Московський Патріархат, то взаємовідносини наші стали набагато кращими, і думаю, вони будуть покращуватись і надалі.

Цьому допомагає той же патріарх Кирил! Його численні поїздки в Україну допомогли духовенству, єпископату, віруючим усвідомити, хто вони є в очах Москви. Я, роз'їжджаючи по Україні, чую від віруючих Московсько-

го Патріархату: «Ми думали, що належимо до Української Церкви, а виходить, що до Російської». А вони хочуть належати до Української! Хто допоможе їм зрозуміти, що вони належать до Російської Церкви? Патріарх Кирил. Нехай він частіше до нас приїжджає, люди скоріше зрозуміють, що їм потрібна не Москва, не Росія, а потрібна Україна, бо вони українці, живуть на українській землі – треба зберігати своє.

- В той же час на офіційному рівні перемовини про створення єдиної Помісної Православної Церкви не ведуться?

- Офіційно перемовини поки що припинились. А не офіційно контакти розширилися. А це важливіше, ніж офіційно. Офіційно можна дійти до якихось рішень, але при цьому на рівні духовенства і простих віруючих не домовитись.

Я вам наведу приклад. Приїхала велика група віруючих і духовенства із Дніпропетровщини в Київ – відвідати Володимирський собор. По-перше, те, що вони прийшли до Володимирського собору – вже крок вперед. Раніше вони боялись того собору, як біс ладану. По-друге, якими були їхні враження? «Ох, скільки у вас людей, а ми і не знали, як у вас все гарно». Тобто вони вже не налаштовані негативно щодо Володимирського собору, а, значить, і до Київського Патріархату. Іде зближення на рівні простих людей.

- А у Вас особисті контакти із митрополитом Володимиром є?

- Особистих немає. Бо він побоюється Москви. Але ми контактуємо на офіційних зустрічах у Президента чи на інших заходах. Я думаю, що такі контакти у нас непогані. Коли він хворів, ми молились за нього, щоб Господь дав йому здоров'я. Все це має добрі наслідки.

- На завершенні розмови скажіть, чи просив у вас хтось з політичних лідерів благословення перед цими виборами? Хто саме?

- Назвати, хто саме, не можу, але багато хто просив. Я благословляв тих, хто приходив, і пояснював, що ми можемо робити, а що ні. Ми не можемо вести за них агітацію, а молитись і підтримувати морально – можемо. Говорив про те, щоб вони не думали, що морально ми підтримуємо тільки їх, тільки вашу партію, ми підтримуємо й інші. Бо це залежить від людей, тому що люди до партій по-різному ставляться: одні підтримують, інші – ні. Ми не можемо людям сказати: голосуйте тільки за цю партію. Ми даємо можливість віруючим самим обирати і партії, і кандидатів по мажоритарним округам.

**Розмову вели
Микола ПІДВЕЗЯНИЙ
та Катерина ПЕШКО
Фото Станіслава ГРУЗДЄВА**

РОЗДУМИ ПРО СУЧАСНЕ

В одній маленькій місцевій газеті у рубриці, «Що означає краб у відрі?» Відповідь на це питання чи приказку є така: краби не є соціально розвинені істоти, коли покласти у відро одного краба, то він якось викарабкається звідтіля. Але, коли покладеш декілька крабів у те відро, то ні один з них не вилізе. А це тому, що той краб, який є у гіршій позиції, хапає того краба, який підліз вище і стягає його до низу, тож за таких умов ні один з них не може вилізти з відра.

Дивлячись на сучасну ситуацію української опозиції дуже нагадує те відро з крабами, а це є, так би сказати, через дуже низьке поняття державницьких цінностей. Щоб вийти із такої ситуації, «краби у відрі», має з'явитися провідник на білому коні, за яким пішли б маси людей, а крабів залишили на произволяще. Тільки треба молити Бога, щоб то був справжній провідник, а не хтось, що прикидається провідником народу. Відомим є те, що вже був провідник на помаранчевому коні, мав підтримку широких мас людей, а вийшло, що він зовсім не був провідником і можливо зробив тільки тяжче, на довгий час, якомусь іншому провідникові отримати довіру людей.

Ми, діаспора, ні в чому, у політичному сенсі, не можемо в цій ситуації допомогти. Провідник, який виведе Україну на чисту воду, має вийти тільки з народу України в Україні. А в Україні, мають зрозуміти, що за двадцять років незалежності всі мали б вивчити українську мову і лише ті, хто має ментальну проблему та ті, хто справді не бажає української незалежності, не є способними її навчитися. В кожному разі, ні одні, ні другі не надаються на жодні позиції в уряді.

Щодо допомоги Україні то є інший варіант. В цей час найбільша і найстабільніша і справді українська установа є Українська Православна Церква Київського Патріархату. Без сумніву, УПЦ-КП є найупливівіша установа, яка вкладає українську свідомість широким масам українського народу. Під проводом Патріарха Філарета церква відстоює великий тиск неправди і сваволі, які ллються з Москви руками її прибічників в Україні.

Що до питання, а що діаспора може зробити, щоб у цьому допомогти? Такі можливості є. В першу чергу, є такі ділянки: допомога з друківаними матеріалами, з допомогою утримання існуючих парафій та допомога з створенням нових церковних громад Київського Патріархату. Приклади ефективності такої праці є, і на базі цих прикладів поле праці є невичерпане, а головне, наслідки до великої міри можна сподіватися будуть позитивними. Нижче подаю декілька мені відомих прикладів:

Перше. Комітет «Приятелі Київського Патріархату» в Торонто, який очолює пані Ірина Ващук, обрав функцію допомоги сільським парафіям, а особливо молодим священикам, які будучи відда-

ними пастирями також мають ще втримувати свої родини. Пані Ващук розповідала, що дивлячись на бідноту молодих священиків приводило її до сліз, їхній комітет здебільшого вів свою допоміжну працю на Сумщині, Дніпропетровщині, а згодом Вінниччині, Житомирщині та інших. Також, коли прийшла потреба на допомогу друку книжок Галини Могильницької, то комітет «Приятелі Київського Патріархату» відразу прийшов з грошовою допомогою. Тут ще треба згадати, що Комітет Допомоги Україні в Америці також дав левиний дар на друк книжок Галини Могильницької. Мої останні відомості про діяльність комітету «Приятелі Київського Патріархату» є ті, що вони зачали заходи відбудовування церкви у районному центрі Охтирці, Сумська область, де народився Іван Багряний.

Друге. Парафія св. Михаїла в Мінеаполісі (тепер св. Михаїла і св. Юрія) святкувала у 2000 році 75-тий ювілей свого заснування. Як один із пунктів цього відзначення - було вирішено обрати церкву побратим в Україні (таку практику вживають баптистські громади, тільки в Мінеапольській юрисдикції баптистських церков є 150 баптистських громад, які утворили побратимські громади в Україні). Церкву побратим, яку наша громада вибрала, знаходиться в містечку Буча в Ірпінському районі неподалік від Києва. Цю церкву там організували 54 пенсіонери, які не бажали бути під юрисдикцією московського Патріархату. Вони отримали священика від Київського Патріархату, спочатку Богослужіння мали у нанятій хаті, тоді місто виділило їм два гектари землі край міста на полі й з поміччю меценатів побудували капличку і освятили її церква «Всіх святих землі української». На наш ювілейний святкування ми запросили до нас священика і ще одну парафіянку тої парафії й це звеличило наше свято. Коли наші гості повернулися додому в Україну, то й повезли зі собою грошеві подарунки, які громада там використала для побудови гарного металевого паркана навколо своєї ділянки. І це вони зробили дуже вчасно, бо дуже в скорім часі почалася будова дороги понад огорожею і почалася будова п'ятиповерхівок.

Що в цьому було важливим, то є те, що коли місто виділило церкві два гектари землі, місто не видало жодної документації на власність і коли б не було загрози, то без сумніву, ця ділянка була б пошарпана з усіх сторін. Я відвідував церкву побратим щороку і спочатку так траплялося, що отець запрошував журналістів міської газети, які давали мені інтерв'ю і кожного разу під час інтерв'ю я питав отця Андрія чи церква вже отримала належні документи на власність землі під церкву. Перших два роки отець відповідав, що обіцяють, але, на превеликий жаль, ще не видали, а на третій рік в такому ж інтерв'ю отець підтвердив, що нарешті вже отримали. Це

може виглядати як дрібничка, але таке постійне стукання може дати і дає велику поміч.

Третій епізод, який також можна навести як приклад, це є з моїми родичами на Вінниччині. Коли ми вже добре познайомилися, вони мені розповіли, що родинами вони пішли до церкви і охрестилися, а коли я довідався що то була церква московського Патріархату я попитав їх, хіба тут немає української церкви? У відповідь вони мені сказали, що то ж була українська православна церква. Тоді я зрозумів, що справді існує велика прірва незнання і це є проблема, яку насамперед потрібно подолати.

Коли я повернувся додому і почав говорити, що потрібно знайти письменника, який би чітко описав про церковну ситуацію в Україні і так якби з неба впала в мої руки книжечка «Літос», Галини Могильницької, яка мала якраз ту інформацію, яку в Україні дуже потребують. За короткий час вдалося зібрати досить фондів, щоб надрукувати в Україні перший наклад на 25,000 примірників для розповсюдження там. Після того, Г. Могильницька написала ще дві книжки на тему української та російської церковної історії: «Хроніка великого ошуканства» та «Міфотворчість як обґрунтування історичного мародерства». За ці книжки Галина Могильницька отримала премію Стуса, як за найбільше впливову літературу в Україні. Заходами жертводавців Америки й Канади вийшло 104,000 примірників цих книжок, а з допомогою меценатів в Україні і додаткового друку Київського Патріархатом, всього разом вийшло понад 350,000 примірників.

До чого я тут веду? Як приклад, я взяв 50 книжечок, «Хроніка великого ошуканства», до містечка де проживають мої родичі, роздав їх, люди перечитали, зачалася дискусія і в незадовгом часі організувалася церковна громада Київського Патріархату. Там був будинок старого магазину на продаж, я дав завдаткові гроші, а люди склалися і купили його, перебудували і вже стоїть церква з куполом. І так як належить християнській громаді, там вже починає ставати тісно в тому приміщенні і незалежно, що недруги МП вивіщують листівки проти цієї церкви і часами б'ють вікна камінням, громада тільки зміцнюється.

Тут варто згадати, що від того часу, відколи зачали, в 2007-му році, друкувати добрі тиражі книжечки «Літос», Галини Могильницької (того року видрукували три накладу 25, 10 і 10 тисяч примірників), церква Київського Патріархату зростає на 1500 громад (2011 рік). Тож можливо, що хоч і в маленькій мірі, ці книжечки допомогли.

Вертаючись до теми цього роздуму, як допомогти Україні? Мені здається, що найкращий підхід є допомогти росту православної церкви Київського Патріархату. Мені здається, що Греко-Католицька церква є у кращій позиції ніж українська Православна Православна КП, на неї Москва не має такої можливості тиснути як на православну церкву КП. Православна Церква Київського Патріархату творить найбільший моноліт українського народу і тут ми можемо і мусимо йти на зустріч з допомогою.

• НА ЦЕРКОВНІ ТЕМИ

УГОДНО ДУХОВІ СВЯТОМУ І НАМ...

В рамках заявленої загальної теми конференції «Богослів'я мирян» я хотів би звернути увагу на серйозну проблему, яка, з одного боку, більше зачіпає життя Православної Церкви, а з іншого боку - впливає і на православно-католицький діалог. Проблема ця - утворення нових Помісних Православних Церков.

У короткому викладі, природно, не можна охопити всієї ширини даної проблеми, тому відзначу тільки деякі головні її аспекти. На початку я висловлюся про передумови проблеми, а потім вже - про практичні наслідки.

Питання про владу в Церкві, як принцип, є одним із тих, що розділили Церкву на Православну і Католицьку. Адже саме влада є каменем спотикання у відносинах Сходу і Заходу - влада богословська, літургічна і адміністративна, влада релігійна і світська.

Суть влади добре показана в Євангельському читанні, яке у православних храмах можна буде почути через одну неділю, - читанні про зцілення слуги сотника (Мф. 8:5-13). Сотник говорить: «Я... маючи у себе в підпорядкуванні воїнів, говорю одному: піди, і йде... і слуги моєму: зроби це, і роби» (Мф. 8:9).

Тобто влада, як принцип, - це спосіб впливу на волю, коли воля одного (або групи) стає волею іншого (або багатьох) і приводить іншого до дії.

Ми, як християни, визнаємо над собою верхню владу Христа, як Глави Церкви. Але для практичної реалізації цієї влади нам потрібно знати волю Божу - знати, чого саме Спаситель хоче від нас, і з Його бажанням погоджувати наші дії. Причому знати не тільки в загальних рисах, але й конкретно для кожної дії.

Як же можливо нам дізнатися про цю волю? Адже Бог не завжди і не всякому прямо відкриває Свою волю у кожному конкретному випадку.

Для того, щоб знати Його волю, Бог дав нам, з одного боку, Закон: «Є Мойсей і пророки; нехай слухають їх» (Лк. 16: 31). З іншого боку, Він дав нам дар Святого Духа, Який наставляє нас на всяку істину (Ін. 16:13). Але що робити, коли Закон не зрозумілий, а голос Духа - не чути?

У такому разі ми звертаємося до тих, хто духовно досвідченіший і хто має більше дарувань Святого Духа: «Запитай отця твого, і він сповістить тобі, старців твоїх, і вони скажуть тобі» (Втор. 32:7).

Християнський приклад такої наради показали апостоли, зібравшись до Єрусалима для розв'язання життєво важливих проблем Церкви. І вони дали розв'язання цих питань, відзначивши, що так «угодно Святому Духові й нам» (Діян. 15:28).

Святитель Василь Великий тлумачить це місце так: «Апостоли говорять: угодно Святому Духові й нам - не ставлячи себе врівні з владою Духа, але підпорядковуючи себе Духові, як Ним тоді наставлені. Вони виявляють цим, що ніби одне бачення, одна думка і одна влада у них з Духом».

І далі продовжує: «А ти (еретик) намагася звести Духа в число творинь. Це означає те ж, якби хто, чувши, що вірували люди Богові і Мойсеєві, угодникові Його (Вих. 14:3), почав би стверджувати, що Бог зрівняний із Мойсеєм. Але очевидна різниця між Владикою і рабом, про яку і письменник, указуючи, сказав: Мойсеєві, угодникові Його. Тому що вірують Богові, як Владиці і як Тому, хто послав Мойсея; Мойсеєві ж вірують, як посланому служителеві. Так і Духу угодно владою дане Церкві узаконення. Апостолам же угодно службово проголошена ними ухвала».

Таким чином, воля Божа пізнається від духовно досвідчених людей не через саме

їхнє становище, наприклад ієрархічне, або внаслідок того, що вони зібралися в певній кількості, а внаслідок того, що вони проголошують не свою особисту, людську думку, але те, що угодно Богові.

Думаю, що саме тому, окрім багатьох інших причин, Східне Православ'я не сприймає доктрину виняткової влади ієрархії у сфері віровчення, але, як говорить Окружне послання Східних Патріархів: «У Церкві ніколи ні духовенство, ні патріархи, ні собори не могли ввести що-небудь (тобто єретичне вчення), але все тому, що хранитель благочестя є саме тіло Церкви, тобто сам народ».

Звичайно, це жодним чином не заперечує особливого служіння ієрархії, адже навіть Кайафа пророкував саме через свій статус первосвященника. Але в той же час сказане вище підтверджує: будь-яке рішення ієрарха або собору ієрархів має силу в Церкві настільки, наскільки воно а) узгоджується з волею Божою; б) сприйняте самою повнотою Церкви.

Так само побажання або думка мирян у питаннях богослів'я і церковного життя має авторитет, якщо воно відповідає цим двом критеріям. Тому вони не можуть відкидатися або ігноруватися лише внаслідок того, що ця думка виходить не від Предстоятеля Церкви або собору ієрархів.

Звичайно, серед ієрархів, священників і ченців ми бачимо значно більшу кількість авторитетних богословів, ніж серед простих мирян. Але, на мою думку, це відбувається не стільки через статус кліриків, скільки через більшу можливість для священнослужителя і аскета набути духовний досвід, стяжати Духа Святого.

Від цих загальних роздумів перейду власне до питання про спосіб утворення нових Помісних Церков.

Усім відомо, що це питання, точніше - відсутність прийнятної для всіх відповіді на нього, є головною перешкодою для скликання Всеpravославного собору, підготовка до якого триває більше 40 років.

Поки що ми бачимо дві основні моделі, пропонувані для розв'язання цього питання, - умовно позначу їх як «Константинопольська» і «Московська». Обидві моделі передбачають, що вирішальну роль у створенні нової Помісної Церкви грає воля так званої Церкви-Матері, з відома якої виділяється нова Церква.

Проте історія свідчить, що такі моделі на практиці ніколи не застосовувалися, і реальною головною роллю завжди відігравала воля новостворюваної Помісної Церкви, виражена її ієрархією і віруючим народом. І ця, колективно виражена воля, пізніше в тій або іншій формі приймалася і визнавалася Церквою-Матір'ю.

Також історія свідчить, що поява нової Помісної Церкви завжди була пов'язана з конфліктами. І це зрозуміло, адже в такому разі Матір-Церква втрачає частину своєї па-

стви - іноді вельми значну. Але, як би це не було боляче або неприємно, Церква-Мати повинна визнавати рішення своєї Дочки - як і батьки неминуче повинні визнавати, що їхні дорослі діти мають право самостійно вирішувати питання свого життя.

Щоб запобігти крайнощам, Церква в 34 Апостольському правилі визначила, що один народ - це та найбільш зручна спільність, у рамках якої може існувати Помісна Церква. Тому що народ має спільну мову, культуру, традиції й інші зв'язки між окремими особами, які зближують цих осіб і сприяють їхньому кращому взаєморозумінню і взаємодії.

Тому, на мою думку, завдання Церкви-Матері в питанні про нові автокефалії - не визначати свою особисту думку з приводу її необхідності або непотрібності, а досліджувати і засвідчити, чи виконані критерії, які дозволяють існувати новій Помісній Церкві. Як правило, ці критерії - наявність незалежної держави і окремого народу, що її створив, достатня кількість мирян, духовенства і єпископів, а також їхня воля бути Помісною Церквою.

Я - представник Церкви, для якої все вищесказане не теоретичні роздуми, а найважливіші життєві питання. За даними соціологічних опитувань, нашу Церкву підтримують 14,5 мільйонів жителів України - зрозуміло, що не всі вони активні миряни, але проблема активності мирян властива всім Церквам.

Ми маємо 40 єпископів, більше 30 єпархій, 5 богословських навчальних закладів, більше 4500 громад і 3300 священнослужителів. Тільки ці сухі цифри свідчать про те, що наша Церква - одна з найбільших Православних Церков у світі. І те, що вона до цих пір не визнана Помісною Церквою - не тільки наша проблема, але і проблема всього Світового Православ'я.

Незважаючи на те, що наша Церква не визнана, і про це знають усі, народ підтримує її. Підтримує тому, що бачить у ній саме Церкву, а не що-небудь інше. Причому підтримують не тільки етнічні українці, але й люди інших національностей, зокрема росіяни.

Ми розуміємо всю складність ситуації і саме тому шукаємо можливості для діалогу та розв'язання існуючих проблем у згоді з духом любові Христової і канонами Церкви.

Але в той же час мені вельми складно зрозуміти, чому наші опоненти визнають католиків і деяких протестантів хрещеними, а про нас говорять, що наше хрещення - не дійсне. Ми четвертий рік поспіль ставимо їм це питання, але ніякої серйозної богословської відповіді так і не отримали.

Це лише один, але найбільш красномовний приклад, до чого може привести воля ієрархії, коли вона має обґрунтування лише у власному бажанні архієреїв, але не в Божому Законі й досвіді Церкви.

Я вірю, що рано чи пізно воля більшості віруючого народу України буде сприйнята іншими Помісними Церквами - адже таким же скорботним шляхом конфліктів і невизнання пройшли багато хто до нас, нині - визнані і процвітаючі Церкви. Ми віримо, що в існуванні нашої Церкви, як Помісної, є воля Божа, тому що без Його волі ми б не досягли за 20 років того, що маємо. З історії ми знаємо, що кожне нове богословське збагачення досвіду Церкви народжувалося з полеміки, з бажання дати вірну відповідь на поставлене життєвим питанням. Багато догматичних відповідей уже дано Богорами минулого. Але відповідь на одне важливе питання все ще залишається не наданою - питання про Церкву, її устрій, межі й взаємодію.

Упевнений, що досвід розв'язання проблеми визнання нашої Церкви допоможе наблизитися до знаходження відповіді на це богословське питання. І цього чекаємо не тільки ми - цього чекають і в Америці, і в Західній Європі, і в колишній югославській республіці Македонія...

Архієпископ ЄВСТРАТІЙ

• ХРИСТІЯНСЬКІ ТРАДИЦІЇ

«ЯК ДІВА СХОДИТЬ ВІД ЗЕМЛІ НА НЕБО...»

Життя на землі проходить за відомим порядком: народження, зростання, смерть... Як би нам не хотілося самим змінити такий хід подій, та самотужки людина не може звершити таку переміну. Кожен народжується, терпить випробування, переживає хвилювання, підноситься радістю і відходить із цього бурхливого світу, щоб предстати перед Богом, відповідаючи за час життя, дарований Творцем. Кожному належить усе це, та є Вона Одна Єдина, Яка завдяки виконанню волі Божої, а також чистоті й непорочності життя, «перемагаючи ества закон» сподобилася такого блаженного завершення земного шляху, що навіть звичне для людини слово «смерть» не можна застосувати до Її відходу. Саме тому й говоримо про Успіння Пресвятої Владичиці нашої Богородиці і Пріснодіви Марії, а не про Її смерть. І саме це святкування завершує фактично весь річний цикл великих церковних святкувань.

Православні люди знають, що рік містить кілька свят на честь Божої Матері. В цьому ряді першим стоїть Різдво Богородиці, а завершує коло Її Успіння. «Початок нашого спасіння» - так називають Пречисту Діву церковні піснетворці. Її значення в історії спасіння людства незаперечно, хоч скільки б доказів і свідчень проти цього не наводили противники Христового вчення. Основу свята Успіння складають священна традиція Церкви від апостольських часів, апокрифічні книги, постійна віра Церкви та одностайна думка святих отців і вчителів Церкви першого тисячоліття християнства.

Успіння належить до найдавніших Богородичних свят. Про це свято говорять, наприклад, блаженні Ієронім та Августин, єпископ Іпсонський, а також святитель Григорій, єпископ Турський. Християнська Візантія знає це свято із VI ст., а то й раніше. Принаймні за часів правління імператора Маврикія з 595 р. Успіння стає загальним церковним святкуванням. Правитель своїм особистим наказом спонукав до єдиного святкування, бажаючи в такий спосіб принести вдячність Богові та Небесній Цариці за перемогу його війська над персами.

Святкування Успіння почалося в Єрусалимі невдовзі після Собору в Ефесі (437 р.). Під впливом постанов

Ефеського собору в першу чергу богослужбове згадування наголошувало на Її Богоматеринстві, а тому називалося «Свято Марії-Богоматері». В одній із похвальних бесід на честь преподобного Феодосія Великого говориться, що палестинські монахи щорічно з великим торжеством святкували 15 серпня «Пам'ять Богоматері», тобто пам'ять Її Успіння. У Сирії в V ст. це свято мало назву «Пам'ять Блаженної».

Лише у VI ст. свято отримало ту назву, яку ми знаємо зараз: Успіння. І в древніх, і в сучасних мовах сент назви такий же, як і в українському найменуванні: грецькою - ц, латинською - Assumptio. У перших віках не всі Церкви Сходу святкували Успіння одночасно. Александрійський патріарх Феодосій приписував звершувати святкування Успіння 6 січня, а празник Її Взяття на небо - 9 серпня. Ефіопська Церква і сьогодні 6 січня святкує «Успіння тіла нашої Чистої, Святої, Славної Богородиці Діви Марії», а 9 серпня - «Вознесіння тіла нашої Діви Марії, Богородиці на небо». Вірмени святкують Успіння в неділю між 12 і 18 серпня.

Розбіжності у часі та традиції звершення святкування все-таки не порушують достовірності Успіння Богородиці як історичної події. Хоча

не всі деталі стосовно закінчення земного життя Богородиці описані у Священному Писанні, та церковне передання заповнює ці пробіли.

У Євангелії від Іоана описується сповнений глибоких почуттів момент доручення Христом Богоматері в опіку улюбленому учневі Господа. Передання розкриває подальші події після цього: Богоматір оселилася в домі святого апостола неподалік від Оливної гори. Вона була опорою і підтримкою для тих, хто складав першу християнську громаду, розповідаючи послідовникам вчення Христового про Свого Божественного Сина. Події останнього часу життя Пречистої Діви подає церковний історик Никифор Каліст на основі свідчень священномученика Діонісія Ареопігита і священномученика Мелітона Сардійського.

Зрозуміло, що там, де є прихильники, можуть бути і задрісні противники. Вороги християн бачили в особі Діви Марії загрозу неправдивій легенді про те, що Христос - не Месія, Його вчення - не Божественне одкровення, а Його діла - всього лише хитра фальсифікація. І поки залишалася живою Богоматір, усі спроби заперечити благу вістку про спасіння - заперечити істину - були марними. Діва Марія залишала оселю апостола

Іоана лише для того, щоб прийти до місця християнського зібрання; час-то місцем Її материнської молитви був Грїб Господній, де поклали після розп'яття тіло Ісуса. Під час однієї з молитов Богородиці архангел Гавриїл так само, як колись у Назареті, явився Їй, сповіщаючи про швидке преставлення від земного буття. Промислом Божим святі апостоли зібралися в Гефсиманію, аби провести з Матір'ю їхнього Учителя останні хвилини Її чистого життя. Преподобний Іоан Дамаскин писав, що апостоли, неначе орли або хмари, злетілися, щоб послужити Божій Матері. Вона повідомила, що скоро Їй належить покинути їх. І ось цей момент настав. Апостоли оточили ложе, на якому лежала Діва Марія. Раптом дивне світло осяяло дїм і з'явився Сам Господь. Благоговійний страх і трепет охопив усіх присутніх. І так без страждання, наче уві сні, Пречиста Пріснодїва покинула цей світ і відійшла у вічне блаженне життя.

Апостоли підняли ложе з тілом Богоматері, щоб перенести його до гробу в Гефсиманії. Переказ говорить, що поховальну процесію осявала світла хмара та лунали звуки небесної музики. Про це сповістили іудейських первосвящеників. Один із них на ім'я Афонія спробував перекинути ложе, щоб зганьбити і саме поховання Матері Божої, але невидима сила відсікла його дерзновенні руки. Наляканий Афонія усвідомив, що він замахнувся на невимовну святиню та образив Бога. Він щиро покаявся у вчиненому і за це отримав негайне зцілення. Перекоаний у такий чудесний спосіб у дійсності Христового вчення, Афонія після цього випадку сам став проповідувати Євангеліє.

Похоронна хода прямувала до кам'яного гробу, де за єврейською традицією мали покласти тіло Богоматері в труну. Виконавши це, апостоли закрили вхід до гробниці великим каменем.

Та з'ясувалося, що не всі апостоли були присутні при похороні Божої Матері. Апостол Фома, той самий, котрий вимагав підтвердження істинності Христового Воскресіння, прибув у Єрусалим лише на третій день після Успіння Богоматері. Ученики Христові відкрили гробницю, щоб Фома міг прикласти до тіла Богородиці, вшановуючи Її своїм останнім цілуванням. Яке ж здивування охопило апостолів, коли вони виявили у гробі тільки поховальні пелени - Діва Марія з тілом була взята на небо!

Того ж дня увечері, коли апостоли за повелінням Господнім звершували

переломлення хліба, їм з'явилася Богородиця, промовляючи: «Радійте! Я з вами по всі дні». У відповідь на це апостоли однодушно вигукнули: «Пресвятая Богородице, помагай нам!». І зараз при звершенні Євхаристії з уст священика звучить цей вислів, що виражає єдину з апостолами впевненість у незмінному заступництві Богородиці за християнський люд. Похоронні пелени Діви Марії зберігалися довгий час у храмі, зведеному на місці Її поховання, а в IV ст. їх перенесли в Константинополь у Влахернську церкву. Коли у 866 р. руські кораблі намагалися взяти місто штурмом, патріарх після молитви опустив пелени Богородиці в море і раптом піднялася буря, не даючи нападникам можливості висадитися і взяти місто в облогу. Наші співвітчизники зазнали поразки, але в ній проявилася перемога сили Божої. Так і після Свого преставлення на небо Діва Марія явила чудо заступництва за тих, хто вірить у Її материнський покров.

Дивлячись на ікону Успіння, ми в першу чергу споглядаємо сцену дивного прийняття Богородиці Ісусом Христом: як на Богородичних іконах Пречиста Діва тримає Немовля Ісуса, так тут Сам Господь, як маленьку дитину, тримає в руках душу Своєї Матері. Існує певна аналогія між іконою Успіння Богородиці та іконою Воскресіння Христового. Чітко можна спостерігти подібність у розумінні смерті православними іконописцями. Зображаючи Христове зішестя в пекло, ікона змальовує твердження і Воскресіння Христового, адже через Його розп'яття на хресті смерть уже подолана, тому й саме зішестя в пекло є перемогою над смертю. Так

само і на іконі Успіння: тут «успіння» є пробудженням у Царстві Божому. Смерть - це розлучення душі й тіла. За єврейськими уявленнями про помертну долю людини, вийшовши із тіла, душа потрапляє у шеол. Ікона Успіння показує перший із названих моментів: бачимо тіло Богоматері на смертному одрі і Її душу, зображену у вигляді маленької дитини. Та душа Діви не сама - Її тримають руки Христа Господа: «Душі праведних у руці Божій», як сказано в книзі Премудрості Соломона. Христос тримає в руці душу Своєї Матері з такою ж ніжністю, з якою Вона тримала на руках втіленого Бога в подобі Немовляти. Лице Богородиці у хвилину смерті виражає спокій, Її очі заплющені, руки складені на грудях. Іноді на іконах Успіння зображають і момент, коли первосвященик Афонія намагається торкнутися Богородиці руками, але ангел без вагань відрубав їй мечем.

Зображаючи на іконі Успіння Богородиці Христа, Який сходить прийняти душу Пречистої, православні іконописці наочно показують догмат про друге пришестя Христове: ми очікуємо другого пришестя, для нас воно є фактом майбутнього, та для Пречистої Діви пришестя Сина Божого вже сталося, бо Вона є остаточною досконалістю Божого творіння.

Тож прославимо Чеснішу від херувимів і незрівнянно Славнішу від серафимів, Діву, Яка після Різдва Сина залишилася Дівою, а по смерті не позбавила світ Свого заступництва - Пречисту Матір Божу, Яку не втримали грїб і смерть, і разом з апостолами промовляємо: «Пресвятая Богородице, помагай нам!».

Архімандрит ЛАВРЕНТІЙ

• ПОЕТИЧНИМ РЯДКОМ

ПРИДНІПРОВСЬКОМУ КОТОВІ НА НОВОСІЛЛЯ!

Вітай, котику лабатий,
В своїй власній хаті!

Пригадався нам завзятий
«Кіт у чоботях!»

Пригадалась нам і казка
Із дитинства знана,
Як всі звірі налякались
Коцького ще й «пана»!

Знайшли, мовляв, науковці
І в давньому скрипті,
Як то котів шанували
Колись у Єгипті

що ж було і на Майдані
У зимову нічку?

Помаранчеву вдягали.
Навіть коти стрічку!

Це ж про тебе нині вісті
Пішли у газети,
Допитують журналісти
Де ти, Коте, де ти?!

А ти гордо їм відкажеш:
«Я кіт з України.

Де встають на силу вражу;
Навіть і тварини!»

Ше й розкажеш, що у тебе
Прекрасна Бабуся;
«Не боїться воріженьків
І Я не боюся!»

Отак то ти в світі станеш,
КІТ, усім на диво
В історії, українській,
Та лиш тій правдивій!

ВІДПОВІДЬ:

«По котячому ж муркочу,
Шоб людям сказати:
«Шастя долі я вам хочу
В вільній, вашій хаті!»

Христина ЛИСОВЕЦЬКА, Канада

• ПРАВДИВА ІСТОРІЯ

ГОЛЛАНДСЬКІ ОФІЦЕРИ ТА УПА

Невідома історія порятунку

Середина зими 1944 року. Уявіть собі голландських офіцерів, які пробіраються через гори Карпати, тікаючи з німецького табору військовополонених у Станіславі, і наштовхуються на відділ Української Повстанської Армії...

Тут йтиме мова про невідому досі історію порятунку, у якій звичайні українські селяни разом з воїнами УПА обирають діяти у незвичайний спосіб: бідний селянин запрошує до хати двох змучених незнайомих, які виявляються втікачами з німецького табору військовополонених, він розтирає їхні холодні мокрі ноги та ділиться з ними своєю бідною їжею; високий худорлявий, добре озброєний, командир УПА обіцяє допомогти голландським офіцерам провести їх до Угорщини через Карпати; група голландських офіцерів та партизанів УПА діляться їжею та жартами в підпільному таборі в «Чорному Лісі». Усі врятовані голландські офіцери стверджували, що УПА підняла їх бойовий дух, захищала їх та провела до Угорщини. Про ці історії людяності в жорстоких умовах варто знати та пам'ятати.

Українці, які допомогли голландським офіцерам, стали їхніми героями, їхні розповіді про них дійшли до нас завдяки інтерв'ю, записаних в рамках проекту Живих Історій Другої світової війни УКДДЦ. Ці інтерв'ю провадилися Професором Петром Потічним в Амстердамі, в Голландії в 1989 році. Із десяти врятованих голландських офіцерів шестеро надали інтерв'ю. Деякі з них вже померли на той час, а деякі хворіли на час проведення інтерв'ю. Записи інтерв'ю зберігаються як частина Архіву Живих Історій в УКДДЦ в Торонто.

Один із врятованих голландців, генерал-лейтенант Едвард Й. С. ван Готеґем став близьким приятелем з одним із своїх рятівників, підполковником УПА Іваном Бутковським. У пам'ять Івана Бутковського та інших воїнів УПА Едвард ван Готеґем написав спогади «Моя зустріч з Українською Повстанською Армією». У Архіві Живих Історій УКДДЦ містяться відеоінтерв'ю з голландськими офіцерами та спогади Едварда ван Готеґема.

Нижче наводяться імена десяти врятованих голландських офіцерів:

1. Генерал-майор Г. А. Барон Бентинк
2. Полковник Биль де Ру
3. Генерал-майор Ф. Й. Г. Бракел
4. Полковник Гартевельд
5. Генерал-лейтенант Е. Й. С. ван Готеґем
6. Генерал-майор Др. Л. А. Д. Краненбург
7. Підполковник Г. Дж. Лінеман
8. Генерал-майор С. ван дер Пол
9. Підполковник П. Дж. де Рутер
10. Генерал-лейтенант Ю. Й. Сінгор

Втеча з німецького табору військовополонених у Станіславі.

«З цього моменту я пригадую тільки, що холодне українське повітря вдарило в мою вовняну шапку і що потяг мчав з великою

На фото: голландські офіцери (Ф. Й. Г. Бракел, Е. Й. С. ван Готеґем, Л. А. Д. Краненбург, Г. Дж. Лінеман, П. Дж. де Рутер, Гартевельд, Ю. Й. Сінгор, С. ван дер Пол, Биль де Ру, Г. А. Барон Бентинк) під час перебування під захистом УПА після втечі з табору для військовополонених у Станіславі у січні 1944 року.

швидкістю...коли потяг сповільнив швидкість я зіскочив з нього...Мені вдалося зіскочити найбільш удало. Проте, мене вкрив холодний піт, коли я побачив, що потяг все більше уповільнює швидкість. Хвилину пізніше я не чув взагалі вже цього холоду, бо

Табір військовополонених у Станіславі, 1944

Станіслав (тепер Івано-Франківськ, місто у Західній Україні):

З 1941 до 1944 рр. регіон Станіславова був під німецькою окупацією. Цей регіон входив до складу Дистрикт Галичина-адміністративної одиниці Генерального Губернаторства із центром у Львові.

Під цивільною адміністрацією Генерального Губернаторства:

- офіційними мовами були українська, німецька та польська;
- початкові школи були дозволені, в той час як університети були заборонені;
- українська церква була дозволена, але з певними обмеженнями;
- будь-яка політична діяльність заборонялася;
- газети підлягали цензурі.

Сильний рух опору проти будь-якого окупаційного режиму сформувався в цьому регіоні від початку Другої світової війни. Незважаючи на те, що допомога повстанцям супроводжувалася смертною карою, місцеве населення підтримувало діяльність УПА.

У 1943-1944 роках переважна частина діяльності УПА займала місце в Карпатських горах. Багато повстанських загонів та військових шкіл знаходилося у «Чорному Лісі», великому лісовому масиві у Карпатах. В той час УПА контролювала більшу частину гір між Польщею та Румунією.

«Коли ми на початку 1944 року вискочили з потягу в Галичині, співвідношення сил було радше на користь УПА. Останнім німцем, якому я дивився в очі в Галичині, був той, що замикав за мною вантажний вагон. Під час всієї нашої мандрівки через Карпати зустрічі з німцями обмежувалися кількома пострілами при переході залізничної лінії між Долиною і Болеховим» - Едвард ван Готеґем.

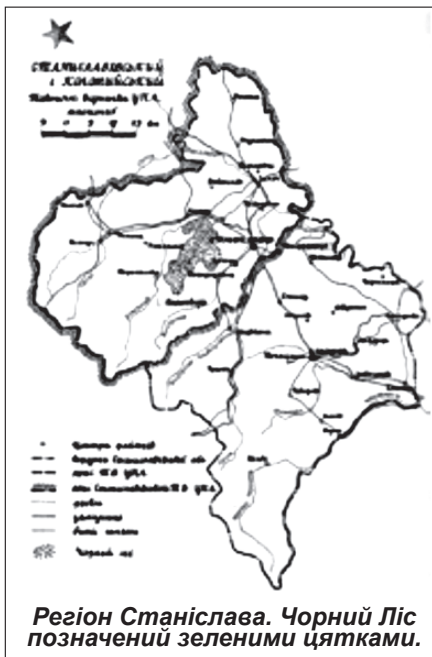
останній вагон зупинився якихсь 50 метрів від місця, де я лежав, і вартові позскакували зі своїх будок...» Такими були яскраві спогади генерал-лейтенанта Е. Й. С. ван Готеґема, який вискочив із «вагону для перевезення тварин», що був заповнений голландськими офіцерами - в'язнями війни, яких німці перевозили з Станіслава до невідомого місця у Німеччині.

Між серединою 1942 р. та початком 1944 р. німецький табір для військовополонених Сталаг 371 у Станіславі використовувався для розміщення приблизно 2400 голландських офіцерів. Після німецької окупації Голландії у травні 1940 р. більшість голландських офіцерів забрали до військового полону та відправили до німецьких таборів для військовополонених у Німеччину, а згодом частину голландських офіцерів відправили до табору у тоді окупованому німцями Станіславі.

На початку січня 1944 р. радянські війська просуваються на захід; внаслідок цього Вермахт планував переправити 2400 голландських офіцерів із табору для військовополонених у Станіславі до нового місця «десь» у Німеччині. Довідавшись

про ці плани, деякі голландські офіцери починають розробляти свої плани втечі. Приблизно 142 офіцери втекли з табору для військовополонених у Станіславі. Більшість з них насолоджувалися дуже короткою миттю свободи: дехто був розстріляний німецькими стрільковими загонами, дехто помер у радянських концтаборах, дехто був закатований у Маутхаузені, дехто зник.

Десятьом голландським офіцерам (див. фото зверху) пощастило зустрітися з повстанцями УПА, які врятували їх, нагодували їх та прихистили, а згодом провели до Угорщини у збройному супроводі. Голландські офіцери вважали, що Угорщина інтернує їх і не поверне до німців. Нам відомо про три групи голландських офіцерів, які успішно втекли з табору військовополонених у Станіславі. Одна група, яка складалася з семи голландських офіцерів,

вирішила залишитися та заховатися в одному з приміщень табору. Це приміщення було театром до Другої світової війни, а тепер слугувало пунктом перевірки, в якому перевіряли голландських офіцерів перед їх перевезенням. Ці втікачі заповзли під сцену за завчасно змонтованою фіктивною стіною. Під нею вони розмістилися в два тісні ряди, притулившись один до одного як «сардини в бляшанці», та залишалися там два дні, боячись спричинити будь-який звук. Лише двом з них, Юпу Сінгору та Сипу ван дер Полу, вдалося прокласти шлях на свободу. П'ятеро інших офіцерів померли в радянських і німецьких концентраційних таборах. Друга група, що складалася з шести офіцерів, поміж них Едвард ван Готеґем, Гартевельд, Лінеман та Рутер, вдало зіскочили з потяга, що їхав зі Станіслава. Двоє інших офіцерів не мали такої вдачі: Гері та

Яна зловили німці після їх спроби зіскочити з потягу, та з часом закатували їх у Маутхаузені. Третій групі втеча вдалася найуспішнішою. Один із офіцерів, Биль де Ру, уміло вирізав дірку в стіні вагону. Він та троє інших офіцерів, Барон Бентинк, Лін Краненбург та Бракел зіскочили поблизу міста Галич.

Безліч думок пробігало в головах голландських офіцерів в ту зоряну карпатську ніч, коли вони робили свої перші кроки на волі, але вони повинні були залишатися пильними, оскільки були оточені німцями, маловідомими їм українцями та холодними карпатськими горами. Більшість з них загубили один одного одразу після того як вони зіскочили з потягу, тому вони продовжили свою подорож по двоє або поодиноці, але згодом вони були знову з'єднані, до їх безмежної радості, українськими повстанцями. Всі втікачі планували рухатися у південному напрямку в сторону Угорщини, сподіваючись, що Угорщина інтернує їх та не віддасть до рук німців. Нідерланди та Угорщина технічно не перебували в стані війни між собою.

Багато випробувань очікувало на голландських офіцерів з самого початку їх подорожі, коли деякі попрямували до сіл, де вони зустріли українських селян, деякі занурилися у безмежні простори Чорного Лісу, де їх перехопили українські повстанці, які прихистили їх у своїх лісових таборах. Долаючи всі перешкоди та завдяки людям з України та Угорщини, ці десятеро голландських офіцерів добралися до своїх домівок у Нідерландах у 1945 році.

Допомога від українців

Переглядаючи інтерв'ю з голландськими офіцерами, я бачу їх обличчя осяяні теплими усмішками, коли вони діляться своїми історіями про гостинність українців, яких вони зустріли в січні 1944 року. Українці привітно зустріли усіх голландських офіцерів, надали їм притулок і їжу. Хоча вони дуже ризикували переховуючи ув'язнених, бо це загрожувало смертною карою. Ми не знаємо чому ці українці вирішили прихистити та допомогти голландським в'язням: чи дякуючи їх людяності або високій моралі, чи солідарності з іншими поневоленими народами. Ми ніколи не дізнаємося про імена селян, які надали притулок голландським офіцерам, ім'я перевізника, який відмовився від цигарок «Вірджінія» як плату за перевезення двох голландців через Дністер, і лише мовчазно показував в сторону Угорщини, ім'я єврейського лікаря з Італії, яка приєдналася до УПА у Чорному Лісі, ім'я французької жінки, яка одружилася

з українцем і жила в карпатському селі, і перекладала розмови, про назви сіл, в яких голландці знайшли прихисток. Все, що ми знаємо, це те, що голландські офіцери блукали в районі Чорного Лісу під пильним спостереженням українських повстанців. Уся місцева організація УПА була проінформована місцевими жителями про голландських офіцерів, які втекли з табору військовополонених. В той час, як українські повстанці, в найкращих конспіраторських традиціях, стежили за голландськими офіцерами, що переходили з одного будинку до іншого, намагаючись встановити їх «приналежність до справжніх голландських офіцерів, а не до радянських агентів, скинутих з парашутів поза лініями, або до німців», українські селяни вітали та надавали притулок голландським офіцерам.

Ось деякі спогади голландських офіцерів про їх перебування в родинах українців, про звичаї та вдачу цих родин, а також про їх побут в 1944 році.

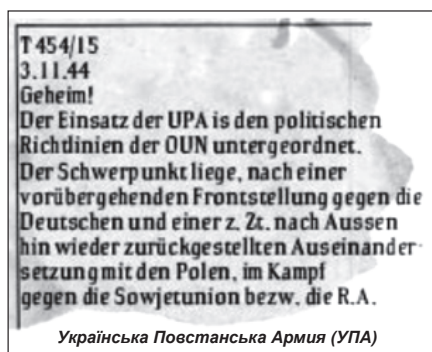
Генерал-майор Й. А. Барон Бентинк: «Був сильний мороз на світанку, коли ми йшли через село. Ми пройшли школу, в якій були малі діти, що співали римовану пісню, а ми подумали, що це може бути Голландія, тому що діти у голландських школах роблять те ж саме. Ми були задоволені, що ніхто не звертав на нас жодної уваги, можливо ми виглядали як українці... У першій сільській оселі, в якій ми попросили води, селянин допоміг мені скинути мої чоботи та почав розтирати мої холодні та вологі ноги. Він сказав, що все в порядку і нам немає чого хвилюватися. Цей селянин сказав, що нам потрібно лягти і відпочити на ліжку, в той час як він і його дружина будуть спати на підлозі... На третій день ми прийшли до доволі великої сільської домівки. Там була колиска, яка звисала зі стелі, а в колисці було немовля. Я ніколи за своє життя не бачив такої коліски. А кожен, хто проходив повз коліску тягнув за мотузку і немовля було дуже щасливим, гойдаючись довкола...»

Генерал-майор Др. Л. А. Д. Краненбург: «Ми постукали у двері та сказали «зимно», що я розумів як дуже холодно. Нас запросили зайти всередину, а там був запах молока та чистих рушників... а ще було тепло... Там було багато дітей, а також їх мати, звичайно, зайнята... Вони нагодували нас картоплею з кислим молоком, але дали так багато картоплі, що було майже неможливо доісти...»

Генерал-лейтенант Едвард Й. Ц. ван Готеґем: «За тих сімнадцять днів у південній Галичині ми збагатилися неоціненним досвідом для нашої дальшої втечі... У всьому цьому не бракувало і веселих сторінок: за всяких умов галичанин зберігає почуття невимушеності та сприймає речі з легким серцем.»

Під захистом УПА

Найбільшою заслугою УПА в цій історії порятунку було їх добровільне зобов'язання в організації безпечного переведення голландських офіцерів через Карпати до Угорщини. Ставки були високими: починаючи від постійної загрози натрапити на німців, які патрулювали головні шляхи, та, зрештою,

Діяльність УПА підпорядкована політичній лінії ОУН (Організації Українських Націоналістів). Після боротьби, що велася проти німців і, як виглядає ззовні, усунення конфронтації з поляками, головні зусилля спрямовуються на боротьбу проти Радянського Союзу і Червоної Армії...

УПА - це військова організація найсильнішого у той час українського політичного руху - ОУН, яка хоче створити Українську незалежну державу, в боротьбі проти «окупантів» на українській національній території.

Чисельний склад УПА можна оцінити приблизно:

- 80.000-100.000 регулярної армії (військове ядро, що пройшло військової вишкіл);
- цифри можливої загальної сили повстанської армії встановити неможливо. Українські дані коливаються між 400.000 і 2.000.000 чоловік.

Діяльність ОУН становить серйозну проблему для радянського керівництва, що застосовує проти неї немалі сили (війська НКВД, і військові одиниці аж до дивізії).

(Витяг із німецького звіту про діяльність ОУН No. T 454/15 as of 2.11.44 and 3.11.44).

ризикуючи життям в небезпечній подорожі гірськими хребтами посеред сніжної зими.

Чому УПА так ризикувала та надавала допомогу втікачам? Чи була це потреба встановити контакт з Європою, потреба бути почутими там? Частково, поясненням може бути необхідність встановити мережу прихильників незалежної України за її межами. Це припущення підтримується спогадами Едварда ван Готеґема: «...вони [УПА] боролися проти кожного, хто був ворогом незалежної України. Водночас із цим вони були переконані, що після війни Україна може скористатися прихильністю людей з добрими зв'язками.» Також дії УПА можна частково пояснити бажанням обміну військового досвіду. Ось спогади Барона Бентинка про його першу зустріч із командиром УПА: «Зайшов дуже високий та худорлявий чоловік, обвішаний гранатами та пістолетом, та ще не знаю чим...Після короткої розмови, він вже знав, що ми були гостями з німецького табору військовополонених, і сказав: «Не хвилюйтеся. Ми допоможемо вам. Ми допоможемо вам добратися до Угорщини. Хіба тільки...» і він спочатку розповів довгу історію українського руху за незалежність. Та сказав: «Ми - партизани, і ми воюємо проти російських ліній зв'язку та проти німецьких ліній зв'язку. Ми - сміливці, але у нас немає належної підготовки, тому це була б велика допомога, якби ви приєдналися до нас.»

Хоча УПА й бракувало загальноприйнятої військової підготовки, але вони були неперевершеними майстрами конспірації, продовжуючи спогади Едварда ван Готеґема: «У сфері розвідки ми були, у порівнянні з тими українцями, нічим більше, як новаками, яким ще потрібно вивчати прийоми цієї справи. Тому не дивно, що ми потрапляли з відкритими очима у кожную наставлену ними пастку. Українці, яких ми зустріли після війни, були надто чемні, щоб сміятися з нас, коли ми розповідали їм про наш досвід.»

Розвідка, створена УПА, заслуговує на окрему увагу; ця стаття лише торкається деяких аспектів розвідувальних тактик, застосовуваних УПА в їх спілкуванні з голландськими офіцерами.

Підполковник УПА Іван Бутковський

У своїх спогадах голландські офіцери підкреслюють факт, що відділи УПА вже знали про втечу голландських офіцерів з табору військовополонених задовго до їх першої зустрічі з командирами УПА. Виглядало так, ніби кожен крок голландських офіцерів був прорахований УПА наперед, як в добрій грі у шахи, де широкі простори Карпат служили шахівницею. Хоча у цій грі не було противників, а після ретельної перевірки з боку УПА, ідентичність голландських офіцерів була встановлена, та їх потреба в допомозі з ентузіазмом підтримана.

Перший рівень перевірки зі встановлення ідентичності утікачів проводився місцевими українцями, а саме - селянами та, в деяких випадках, поліцією. Очевидно, більшість із селян, які надавали притулок голландським офіцерам, зв'язувалися з місцевими відділами УПА та інформували їх про надану допомогу голландцям.

Другий рівень перевірки полягав у підсиленні «відвідувачів» до будинків селян, в яких зупинялися голландські офіцери. Насправді, ці ніби-то «допитливі відвідувачі» виконували свого роду перехресний допит голландських офіцерів. Як Едвард ван Готеґем писав у своїх спогадах: «Іх присилали здебільше з метою, щоб з усіма нами говорити в той самий час і щоб ми не мали змоги порозумітися між собою і впливати на відповіді інших... Щойно в 1947 році я дізнався, що вчитель, який вів з нами жваву розмову ламаною німецькою мовою, міг робити це цілком добре по-голландськи, бо він кілька років жив в Амстердамі.» Цей самий вчитель, зазвичай, завчасно приходив до кожної з осель перед тим, як голландські офіцери були туди привезені, та сидів у темній кімнаті поруч з кімнатою з голландцями і прислухався до їхніх розмов.

Також, члени української поліції, які таємно співпрацювали з УПА, проводили перші офіційні перемовини з голландцями, та організовували їх перевезення до УПА.

Після завершення цих попередніх перевірок, голландські офіцери були відвезені серед ночі до віддаленого місця у Карпатах, де вони зустрілися з вищою ланкою керівництва УПА в цій місцевості. У зв'язку із особливо таємним характером діяльності УПА, ім'я командира округи ніколи не було розкрито. Водночас, завдяки живим спогадам голландських офіцерів, ми маємо нагоду уявити, яким був цей загадковий командир. Едвард ван Готеґем описує його так: «Велетень на зріст...Командир округи був справжнім сином свого народу. Як і в більшості його земляків, добродушність випромінювалася з його обличчя, проте не варто не дооцінювати цих людей, якби вони мали що-небудь проти вас. Час від часу ми спостерігали, як ця добродушність поєднується з рішучістю, що не залишала жодного сумніву. Він мав важкі шкіряні чоботи, таку ж саму куртку і цілий арсенал зброї на собі.»

Остаточна стадія перевірки, цього часу, виконувалася самим командиром округи під час щедрої трапези. «Після того, як ми випили другу пляшку, командир округи почав вимірювати кроками кімнату вздовж і впоперек з таким виразом обличчя, що міг би надихнути таких скульпторів як Роден.

У кімнаті запанувала тиша, яка тільки ще більше підкреслювала важливість ситуації. Це тривало якихось п'ять хвилин, потім він, широко посміхаючися, сів знову за стіл і сягнув за третьою пляшкою, що з'явилася бозна звідки. Вибух гамору між українцями був незаперечним доказом, що вони визнали нас «де юре».

Голландські офіцери успішно пройшли цю остаточну перевірку та були взяті під захист УПА, які згодом доставили їх до угорського кордону.

Шлях до Угорщини та супровід голландських офіцерів був ретельно спланований УПА. Едвард ван Готеґем далі писав у своїх спогадах: «Ця дорога обходила великим півколом німецькі укріплення й застави, які важко було оминати. Пропонований нам шлях проходив через більш приступний терен Карпат, частина якого, як це виявилось згодом, була-таки досить важкою для нас.» Обговоривши маршрут, голландськими офіцерами перевезли до іншого села, де вони могли відпочити. Типовою була процедура спати у день, а подорожувати вночі. Третій та четвертий день подорожі приніс голландським офіцерам приємну несподіванку, коли інші голландські офіцери були долучені повстанцями УПА до цієї групи. Тепер група складалася з десяти голландських офіцерів та двох українських партизанів, які були провідниками протягом усієї подорожі. Протягом наступних днів широкі і ретельні приготування були організовані УПА: роздали води та їжу, гранати, інше озброєння, та кожен голландець отримав також теплий одяг. Таким чином, найбільш складна частина їх небезпечної подорожі почалася.

Приголомшливо красиві та безтурботні Карпати безконечно простягалися перед десятками голландськими офіцерами та двома повстанцями УПА, обіцяючи їм безпечний притулок у їх складній подорожі. Сорок п'ять років по тому голландські офіцери згадували, що в той момент вони майже забули мету їх подорожі, відчуваючи себе захищеними УПА та українськими Карпатами.

Ця дивовижна історія порятунку є доказом, що навіть у найбільш жахливих умовах та перед обличчям ненависті, ми завжди маємо вибір зберігати нашу людяність та допомагати іншим людям. Для місцевих українців та повстанців УПА, мабуть, найлегше було проігнорувати блукаючих голландських офіцерів. Але вони пішли на ризик і допомогли, тому що діяти інакше - суперечило їх характеру та розумінню свободи. Як генерал-майор Й. А. Барон Бентинк висловився: «Вони були суворими людьми, відважними людьми. Я надзвичайно захоплююся ними.» Ці історії змушують нас усвідомити, що наші дії мають значення, та жодна війна і жодні труднощі не можуть зруйнувати людського прагнення до свободи.

Наталія Околіта

Ця стаття написана на основі Архіву Живих Історій УКДДЦ та спогадів Едварда ван Готеґема «Моя зустріч з Українською Повстанською Армією», опублікованих в журналі «Вісті Комбатанта» № 3-4, 1974.

• ХРИСТИЯНСЬКА УКРАЇНА

СВЯТИЙ РІВНОАПОСТОЛЬНИЙ КНЯЗЬ ВОЛОДИМИР - ХРЕСТИТЕЛЬ РУСИ-УКРАЇНИ

*Прийдіть вірні, заспіваймо духовну пісню
і прослаavimo Христа,
який світло прославив чесного
Володимира Великого князя.*

Тексти давньоруських літописів та історичних оповідань дають велику кількість фактів та матеріалу з історії давньої Русі. Однак висвітлення будь-яких історичних фактів часто залежить від ставлення до них самого книжника або його замовника, їхньої обізнаності, моральності та релігійних поглядів, але найчастіше від поставлених політичних цілей, - усе це накладає відбиток на характері викладу матеріалу, але читач, даючи неупереджену оцінку фактам, зіставляючи тексти різних джерел, може отримати більш об'єктивну картину подій минулого.

Питання про прийняття християнства князем Володимиром і те, який народ охрестив великий князь, у наш час є як ніколи актуальними. Відповіді на них досить докладно подані в «Повісті временних літ». Ця епоха ознаменована розширенням місійної діяльності християнських Церков на слов'янських землях, заселених язичниками. Ці язичники здійснювали набіги на Візантійську імперію і служили постійним джерелом небезпеки для Константинополя. У 860 р. київські вояки Аскольд і Дір здійснили похід на Царгород, після чого Візантія намагалася покращити дипломатичні відносини з північним сусідом. Через рік до Хозарії відправилась місія у складі двох братів Кирила і Мефодія, які знали слов'янську мову і переклали нею Святе Письмо. Саме від них розпочинається історія просвітлення і книжності на слов'янських землях. У 60-х роках IX ст. відбулося хрещення болгарського царя Бориса I, і саме в цей час на Русь був відправлений перший грецький єпископ. Про ці події у своєму «Окружному посланні» згадує патріарх Фотій: «Бо не тільки цей народ (болгарський. - Авт.) змінив колишнє зло на віру в Христа, але й навіть для багатьох відомий, який всіх залишає позаду в лютої кровопролитті, той самий так званий народ Рос - ті, хто, поневоливши, жили навколо них і від того дуже возгордились, підняли руки на само ромейську державу! Але нині, однак, і вони змінили поганську і безбожну віру, в якій перебували раніше, на чисту і непідробну релігію християн... І при цьому настільки загорілось їхнє пристрасне прагнення і завзяття до віри, що взяли вони до себе єпископа і пастиря та з великою ретельністю і стараннями зустрічають християнські обряди». Невідомо, як довго проіснувала на Русі перша єпископська кафедра. Мабуть, плоди «першого хрещення Русі», описаного Фотієм, були знищені за князя Олега ще на початку X ст. Утім, коли 944 р. (за князя Ігоря) між Візантією і Руссю був укладений договір, серед київських купців і князівської дружини вже були християни, а в Києві стояла соборна церква, збудована на честь пророка Іллі. Княгиня Ольга, бабуся Володимира Святославовича, в останні роки свого князювання вже була християнкою. Можна вважати, що й люди, які її оточували, у тому числі і ключиця Малуша, прийня-

ли християнство. В той час у Києві вже існували християнські церкви.

Легенда розповідає, що княгиню Ольгу охрестив у Константинополі патріарх Поліевкт за часів правління імператора Костянтина VII Багрянородного, і вона отримала ім'я Олена, її мощі були знайдені нетлінними за князювання Володимира Великого і ним же покладені в Десятинній церкві. Це був перший випадок знайдення мощей на Русі. Згодом Бог чудесами прославив мощі святої княгині Ольги і вона була зарахована до лику святих. Можна припустити, що князь Володимир із дитинства знав про християнство, адже вплив його бабусі, княгині Ольги, сприяв формуванню християнського світогляду. Перші роки його правління проходили в походах: похід на ляхів і перемога під Перемишлем; похід на в'ятичів і приєднання земель навколо Оки; похід на ятвягів і приєднання земель по Німану; продовжувалися війни з печенігами. Йшла торгівля з північчю і півднем по річковій системі «з варягів у греки». Перемоги та військові успіхи, безсумнівно, підняли престиж молодого князя. Жвава торгівля залучала «гостей» із Царгорода, з якими часом велися релігійні бесіди, що спонукали князя глибоке замислитися над духовними питаннями.

Народився український хреститель у 963 р. Життя Володимира Великого ділиться на два періоди: до і після хрещення. В перші роки свого правління князь Володимир вів не лише криваві війни, а й провадив життя як ревний язичник. Перемігши в міжусобній війні братів, він став єдиним правителем Київської держави. На берегах Дніпра й Волхова ставив багато ідолів, оздоблюючи їх сріблом та золотом, приносили ідолам щедри жертви. Одного разу було прийняте рішення принести навіть людську жертву, що й спонукало Володимира до роздумів стосовно правдивості поганської віри. Сталось це після перемоги над ятвягами. Подякувати богам за цю перемогу вирішили людською жертвою. Жереб випав на одного юнака-варяга на ім'я Іван, який був християнином. Батько його Федір, теж християнин, не віддавав сина в жертву ідолам. Тоді поганський натовп у люті кинувся до сіней дому, де стояв Федір, боронячи сина, підрубав підвалини - і під руїнами загинули батько й син. Це були перші мученики-християни в Україні-Русі.

У другий період Володимир, як і батько, піклується про духовне й матеріальне благо своєї держави. Батьком його був князь Святослав Ігорович - онук Рюрика, а матір'ю - Малуша Малковна, дочка впливового слов'янина з міста Любеча, ключиця княгині Ольги. Ставши наложницею молодого спадкоємця князя Святослава (таке становище в той час не було ганебним ні для наложниці, ні для самого князя), вона зберігала своє становище при дворі княгині Ольги, народила май-

бутнього князя Володимира і виховала його при дворі, намагаючись підкреслити його князівське походження. В цьому їй допомагав брат Добриня Малкович - воєвода при дворі княгині Ольги.

Рішення Володимира прийняти православну віру було обдумане, тверезе, з аналізом інших домінуючих тоді релігій, з повним розумінням, що християнство є єдиною повноцінною і справедливою релігією. У цьому рішенні, в цьому логічному і практичному аналізі переваг християнства

і виявились перші заслуги князя Володимира Великого. Але прийняття нової віри було такою важливою подією, що Володимир не хотів її втілювати в життя лише своїм одним розпорядженням. Для успіху справи необхідно було, щоб його найближчі помічники та й весь народ переконалися, яка віра краща.

У літописі знаходимо повість, яка розповідає, що на восьмому році князювання Володимира, довідавшись про його бажання змінити віру, почали приходити до нього послы від різних народів і з різних країв, пропонуючи кожний свою віру. Першими прибули зі сходу послы від волзьких болгар-магометанів. Володимирова не подобалось у магометанстві обрізання і заборона пити вино. Другими прийшли християнські проповідники від німецько-латинського духовенства, але Володимир довго з ними не розмовляв, сказавши: «Отці наші цього б не прийняли». Далі з'явилися з півдня послы від хозарів жидівської віри. Слухаючи їх, Володимир раптом спитав: «А де ваша батьківщина?». Ті відповіли: «В Єрусалимі, але Бог, за гріхи батьків наших, позбавив нас батьківщини і розсіяв по всій землі». - «Як же ви інших учите, - сказав тоді до них князь, - коли вас самих відкинув Бог; коли б Бог любив вас і закон ваш, то не були б ви розвіяні по чужих землях. Невже ви того й нам бажаєте?». Врешті з Візантії, з Царгорода, прийшов до Володимира чернець-грек. Він розповів йому історію Божого народу, починаючи від створення Богом світу і завершуючи Страшним судом, ікону якого і показав філософ князю. «Добре тим, що знаходяться по правіці, і горе грішникам по лівій стороні», - промовив князь.

Володимир відправив десять мудрих мужів у різні країни, щоб ті пересвідчилися, чия віра краща. Коли послы прибули до Константинополя, то пишність Софійського храму, майстерний спів придворних півчих і урочистість патріаршої служби вразили їх до глибини душі. «Ми не знали, - говорили вони потім Володимир, - на землі ми стояли чи на небі». А бояри тут же йому зауважили: «Якби віра грецька не була краща за інші вірування, не прийняла б її бабця твоя Ольга - наймудріша з людей».

У 987 р. у Візантії стався заколот, для придушення якого в імператора Василя II не вистачало власних сил. Він відправив посольство до Києва до князя Володимира із проханням про допомогу. Київський князь дав згоду з умовою, що він одружиться із сестрою імператора Анною. Той відповів йому, що царівна може бути дружиною тільки християнина. Саме тоді Володимир оголосив, що бажає прийняти християнську віру. Однак оскільки імператор затримував виїзд Анни на Русь, Володимир захопив Корсунь. Туди і була відправлена Анна для одруження з Володимиром. Існує дві версії щодо дати хрещення князя: за однією з них, воно відбулося 989 або 990 року в Корсуні безпосередньо перед вінчанням, за іншою - 987-го або 988-го при укладанні договору з Василієм II. У хрещенні князь Володимир отримав ім'я Василій.

Повернувшись до Києва в супроводі корсунських і грецьких священників, Володимир запропонував охреститися своїм дванадцятьом синам, що й сталося в одному джерелі, відомому в Києві під назвою Хрещатика. Слідом за ними охрестилося багато бояр. Після того, як князь і його дружина були охрещені, у Києві та в інших містах Русі відбулося хрещення населення та масове винищення ідолів. Головний із них - Перун - був прив'язаний до хвоста коня, з ганьбою стягнений з битой гори і кинутий у Дніпро. Християнські священники збирали народ і наставляли його у вірі. Нарешті, святий Володимир виголосив у Києві: «Якщо хто не прийде завтра на річку хреститися - багатий чи бідний, жебрак або раб, - буде мені ворог». Києяни поспішали виконати волю князя, міркуючи так: «Якби нова віра не була кращою, то князь і бояри її б не прийняли».

Спершу християнська віра поширювалася переважно біля Києва і по великому водному шляху від Києва до Новгороду. Від Новгороду вона розповсюджувалася по волзькому шляху. Під впливом православної віри слов'янські племена стали об'єднуватися в єдину державу. Сам князь Володимир після хрещення став зовсім іншою людиною - таким добрим і милостивим, що народ прозвав його «Красне Сонечко». У Києві розпочалося будівництво храмів, була заснована школа, де навчалися майбутні священники. Епоха святого Володимира стала ключовим періодом для державного становлення православної Русі. Об'єднання слов'янських земель та оформлення кордонів держави Рюриковичів відбувалося в напруженій духовній і політичній боротьбі із сусідніми племенами й державами. Хрещення Русі від православної Візантії стало найважливішим кроком її державного самовизначення.

Те, що Володимир Великий прийняв християнство від Візантії, не викликає ніяких сумнівів. Однак виникає питання: який саме народ охрестив князь Володимир і грецьке духовенство? Хто ж цей народ «Рос», про який в «Окружній посланні» згадує патріарх Фотій? У Росії побутує думка, ніби Україна і Росія в далекі часи були однією державою, яка називалася Київською Руссю або «государством Русь». Саме тому сьогодні ми є свідками того, як Московський патріарх Кіріл у своїх проповідях «повчає», що «Україна - Росія - Білорусь - єдина Русь», і закликає народи цих держав бути «достойними спадкоємцями святого князя Володимира, хрестителя Русі».

В одному зі своїх послань до духовенства і мирян Російської Православної

Церкви з нагоди Дня Хрещення Русі патріарх відверто вказує на свої імперіалістичні погляди: «Киевская крещальная купель навеки связала общей исторической судьбой единокровные народы России, Украины и Беларуси. Это поворотное событие на столетия определило национальную идентичность восточных славян, задав вектор их духовно-нравственного и культурного развития». Патріарх підкреслив, що в духовно-історичному і релігійно-культурному розумінні «все ми, преемники днепровской Иордани, являемся, невзирая на разделяющие нас земные границы, гражданами единого духовного Отечества - Святой Руси». Не дивно тепер, чому Московський патріарх носить титул «Московский и всея Руси» і аж ніяк не «всея России».

Аналіз понад семиста згадок слова «Русь» у літописних зведеннях XIII ст. дозволяє уточнити значення цього словосполучення, як-то кажуть, «у вузькому сенсі». Роботи російських істориків А. Насонова, Б. Рибакіна, В. Кучкіна дають повне уявлення про те, що літописці XI - XIII ст. до Руської землі зараховували Київ, Чернігів, Переяслав, на лівому березі Дніпра - Городець Остерський, на правому березі Дніпра і далі на захід - Вишгород, Білгород, Торческ, Треполь, Корсунь, Богуслав, Канів, на Південному Бузі - Меджибіж та ін. Основна частина Руської землі лежала на захід від Дніпра. Літописну «Руську землю» вони вважали державним утворенням східних слов'ян, що склалося в IX ст. і стало ядром давньоруської держави. Давня Русь простягалася не в меридіональному, а в широтному напрямку, і її велика частина, розташована на правобережжі Дніпра, займала головним чином вододіл, що відділяв басейни Прип'яті та Західного Бугу від басейнів Південного Бугу та Дністра. На заході Руська земля досягала верхів'я Горині та Західного Бугу. В цей же час до складу Київської Русі не входили Новгород Великий, князівства Полоцьке, Смоленське, Суздальське (Володимирське), Рязанське, Муромське. Необхідно пам'ятати, що якщо мова йде про події XI - XIII ст., то Руссю тоді називали частину областей, заселених русичами - Київське, Переяславське і Чернігівське князівства.

У стародавніх літописах пишеться, що з Новгороду «іхали в Русь», тобто в Київ. У 1148 р. князь Ізяслав Мстиславич, прийшовши до Новгороду, повідомив, що залишив Руську землю. Наступного року син князя Юрія Довгорукого Ростислав, вигнаний зі своїх володінь, прийшовши до батька в Суздаль, сповістив: «Чув я, що хоче тебе вся земля Руська». Дізнавшись про долю сина і «зажурившись», князь промовив до себе: «Чи ото нема частки в Руській землі мені і моїм дітям?». У 1148 р. Ізяслав Мстиславич, передаючи місто Божеськ, розташоване на річці Західний Буг, вищезгаданому Ростиславу, наказав: «А ти постережи землю Руську з відтіа». У Новгородському літописі читаємо: «Літо 1165. Ходи ігумен Юрьевский в Русь, в Киевград». Очевидно, що вже у другій половині XII ст. новгородці, де правили київські князі, Руссю себе не вважали. Суздальці, які в майбутньому стали основою Московської держави, русичами себе також не називали. «Літо 1180. Іде князь Святослав со половою і черніговци із Русі на Суздаль ратью», - свідчить Суздальський літопис. В Іпатіївському ж літописному списку знаходимо підтвердження цього: «Літо 1155. Юрій іде із Суздаля на Русь і прийде Києву».

Автор Галицько-Волинського літопису характеризує волинського князя Романа Мстиславича (близько 1160 - 1205 рр.), який об'єднав більшість українських земель під своєю владою, як «державця всієї Руської землі» - у розумінні власне українських земель.

Професор Вільного університету в Празі С. Шелухін у своєму дослідженні «Україна - назва нашої землі з найдавніших часів» подає ще кілька прикладів із Густинського літопису: «Під 1362 р. читаємо: «Ольгерд от Подоля изгна власть Татарскую. Сей Ольгерд и иния Руския держави во свою власть прият, и Киев под Феодором князем взят». Під 1367 р.: «Олгерд же, собрався вскорі, і нападе на Москву». В цьому ж Густинському літописі під 1415 р. читаємо: «Вітовт, великий князь Литовський, бачивши, що митрополити, приходивши з Москви в Київ, забирають з святої Софії все, що красно», і «в Московську землю односять», щоб не «умалювалося багатство в землі Руської». Той же Вітовт скликав єпископів Чернігівського, Полоцького, Луцького, Володимирського, Туровського та ін., священників та бояр і наказав їм обрати свого митрополита. Вони обрали Григорія Цемблака, і Вітовт послав у Царгород до патріарха Каліста прохання: «посвятити іного митрополита Києву, бо не хочет митрополитов Московських». Звідси всім є очевидним той факт, що Росія не Русь і не Руська держава. А щодо виразу «Руська держава», то в листі до турецького султана 14 жовтня 1648 року Богдан Хмельницький підписався: «Гетьман Війська Запоріжського і всіх Русей». Після укладення військового договору з Московією, у 1655 році Богдан Хмельницький відповів польському послові Станіславу Любовицькому: «Я став уже гетьманом всієї Русі і не віддам її нікому». В ті часи окреслюється процес відродження ідеї українського монархізму, становлення монархічної форми правління. Богдан Хмельницький вперше прямо чи опосередковано починає висловлювати думку про свою владу не як владу виборного гетьмана, а як самодержавну владу правителя України. Польський анонімний історик (кінець XVII ст.) наводить дані, що під час переговорів із трансільванським посольством Хмельницький обіцяв князю Юрію II Ракоці допомогти захопити польську корону за умови визнання його, гетьмана, «князем всієї Руської землі» зі столицею в Києві.

Відомо й те, що всі київські митрополити ретельно зберігали свій давній титул «всія Русі». Так було до часів Брестської унії 1596 р., так стало і після відновлення Київської православної митрополії в 1620 р. Митрополити Михайло Рогоза, Іов Борецький, Ісаєя Копистинський, Петро Могила завжди іменувалися «митрополити всія Русі».

Характерним у цьому плані є акт обрання митрополитом Київським Петра Могили: «Ми, сановники й рипарство, й все духовенство, обиватели корони польської і великого князівства литовського, люди народа руського, релігії греческої... участвує все сообща, по древним правам і обичаям, в избранні общего пастиря нашего, митрополита всея Русі». Подібних прикладів і фактів, що «Україна - Росія - Білорусь» насправді єдиною Руссю ніколи не були, можна наводити ще безліч.

Думка, що Володимир Великий є хрестителем і українського і російського народу є необгрунтованою, вигаданою

російськими істориками, які замість того, щоб розповідати історію племен, які в часи християнізації Київської Русі населяли сучасну територію Росії, переповідають історію цієї ж Русі - земель, які вже з XVII ст. на всіх європейських картах називаються Україною, чого не скажеш про Московську державу, яку ніколи не називали Руссю. На тогочасних картах ті землі значилися як «Московское княжество» або просто «Московия». Себе московити звали «людьми московськими», а свою державу - «державою московською». Назву «Русь», «Россия», «Русский» московити засвоїли самочинно, політичною крадіжкою чужого імені. Це сталося 1713 року, коли Олександр Меншиков за наказом царя Петра I написав Василю Долгорукому: «Во всех курантах печатают государство наше Московским, а не Российским, і того ради извольте у себя чтоб печатали Российским, о чом і к прочим ко всем дворам писано». З'являється наказ зробити переіменування всередині «Московского государства» - називати його «Росією» і «Русским государством». За кордоном було проведено потрібну для цього політику, і з плином часу фіно-монгольську народність Московії стали називати слов'янським народом, усупереч не тільки вище поданому з літопису, але й усупереч природі та антропологічній науці.

Так, академік-секретар Відділення історії, філософії та права Національної академії наук України, директор Інституту українознавства імені І. Крип'якевича Я. Ісаєвич пише: «...склалося так, що у російській мові і тепер від слів «Русь» і «Росія» утворюється один прикметник - «русский», а слово «Русь» вживається не тільки в його історичному значенні, але і як синонім сучасної Росії. Зрозуміло тепер, чому слова «древнерусский» і «русский» сприймаються як визначення одного народу на різних етапах розвитку, натомість відмінність, слів «давньоруський» і «український» створює враження, начебто йдеться про різні народи. Вікова нерівноправність України спричинилася до того, що в історіографії статусу традиційної набула термінологія, яка нерідко затемнювала реальний стан справ. Наука повинна була б тут не пристосовуватись до рівня побутового слововжитку, а, навпаки, намагались його модифікувати. На жаль, у цьому випадку трапилось інше. Вслід за російськими авторами пішли також і більшість іноземних авторів, перекладаючи термін «Русь - русини» як «Russia - Russians», «Russland - Russen», «Russie - Russes» тощо... Іноземні науковці і діячі культури нерідко не можуть зрозуміти, що зміна народом самоназви не означає перетворення його в інший народ. Відмінність слів «русський» і «український» інколи дезорієнтує і самих українців, коли вони зустрічають в історичних документах або працях істориків слова «Русь» і «русин». Саме тому інколи лунають голоси про потребу повернутись до історичної етнічної термінології, або принаймні впровадити подвійні найменування - «Україна-Русь», «українці-русини»».

Нонсенс, але навіть у наш час помилково або силоміць можна було б зарахувати до росіян і Хмельницького, котрий казав до польського посла: «Я став уже паном усієї Русі і не віддам її ніколи». І гетьмана, який підписав Гадяцький трактат: «Іван Виговський, гетьман військ руських». Або ж навіть галичанина Маркіяна Шашкевича з його ряд-

ками: «Руська мати нас родила, Руська мати нас повила». Український поет і політик Борис Олійник зазначав: «Як могли б себе усвідомлювати росіянами споконвічні українці, які одвічно жили на берегах Дніпра, більш як за сім століть до народження Москви, заснованої київським князем, яка аж потім стала столицею теперішньої Російської держави?». Відповідь очевидна, адже земля, про яку писав Нестор Літописець, пізніше (хоч слово це зустрічаємо в літописах ще з XI ст.) стала називатись Україною і поняття «Русь» виникло й сформувалося в Середній Наддніпрянщині, яка стала етнічним ядром України.

На тлі тисячолітньої історії України виділяються дві великі, але протилежні за суттю картини. Одна з них - світла і радісна, пов'язана з часом формування Русі та навернення нашого народу до Христа, інша - кривава і страшна - відноситься до часів поневолення українського народу, спочатку Російською імперією, а пізніше Радянським Союзом - час її духовної катастрофи. Мимоволі спадає на думку бачення тисячолітнього Царства Христового, описаного в 20-му розділі книги Апокаліпсис. В апокаліптичному розумінні пророцтва є елементи, що нагадують про події в житті нашої багатораджальної батьківщини: спочатку світле Царство - заснування Київської митрополії та розбудова духовності; потім, після закінчення тисячі років, - вихід сатани з безодні та боротьба зла проти Церкви. Хочеться вірити, що остання подія пророчого бачення здійсниться, коли слуги сатани будуть винищені Богом,

а віра і правда знову восторжествують: «Коли ж скінчиться тисяча років, сатана буде звільнений з темниці своєї і вийде спокушати народи, які знаходяться по чотирьох кутах землі, Гога і Магога, і збирати їх на битву; число їх як пісок морський... І впаде вогонь з неба від Бога і пожеж їх; а диявол, що спокушав їх, ввергнтий в озеро вогненне і сірчане, де звір і леже-пророк, і будуть мучитися день і ніч навіки-віків» (Одрк. 20: 7-10).

Але щоб віра в Бога ще міцніше утвердилася на нашій батьківщині, необхідно зрозуміти і з новою силою оцінити духовну суть тої апостольської справи, яку здійснив князь Володимир, охрестивши наш український народ. Знайомлячись із подіями Хрещення Русі, ми бачимо, як серйозно і продумано він підійшов до питання віри.

Святий Володимир зрозумів, що особисте і державне життя можна створювати тільки на фундаменті віри в Бога. Тому він всебічно ознайомився з існуючими на той час релігіями і зупинився на кращій із них. Для безболісного й успішного хрещення свого народу він залучив багатьох радників і дав можливість людям самим переконатися, яка віра краща. Потім, ставши християнином і охрестивши русичів, князь Володимир до кінця своїх днів піклувався про духовне виховання свого народу і сам був прикладом благочестивого життя. Ось чому його рівноапостольна праця увінчалася таким успіхом, а його епоха є однією з найсвітліших сторінок у житті українського народу.

Іван СИДОР, аспірант КПБА

• АДРЕСИ ДОБРОТИ

Українська Православна Церква
Київський Патріархат
Луганська Єпархія

вул. Короленка, 92, м. Луганськ, 91000, Україна; тел.: +38-050-342-79-26
e-mail: luganskpravkp@gmail.com; www.pravoslavja.lg.ua
ідент. код 26349485, р.р. № 26002197878 - АТ „Райффайзен Банк Аваль“ м.Київ, код банку: 380805
отримувач: Управління Луганської Єпархії Української Православної Церкви Київського Патріархату

Вельмишановний та боголюбивий Добродію!

Звертаємось до Вас від Луганського єпархіального управління УПЦ Київського Патріархату з проханням про посильну фінансову допомогу в будівництві Свято-Троїцького храму та єпархіального управління в місті Луганську.

Будемо широ вдячні Вам і Вашому колективу за підтримку побудови першого українського храму УПЦ КП на Луганщині.

Закликаємо Боже благословення і молимося за Вас і Вашу родину.

Нехай Всемилостивий Господь воздає Вам сторицею за Ваші добрі діла по відродженню духовності східного регіону України.

З глибокою вдячністю молимося в наших храмах за всіх хто дбає про свою віру та збереження духовних традицій нашого народу.

Наші реквізити: ідент. код 26349485, р.р. № 26002197878 - АТ
„Райффайзен Банк Аваль“ м.Київ, код банку: 380805
отримувач: Управління Луганської Єпархії Української Православної
Церкви Київського Патріархату

З глибокою повагою і молитвою -
Керуючий Луганською єпархією архієпископ

• ВІСТІ З ДІАСПОРИ

СВЯТІЙШИЙ ПАТРІАРХ КИЇВСЬКИЙ І ВСІЄІ РУСИ-УКРАЇНИ ФІЛАРЕТ: «КИЇВСЬКИЙ ПАТРІАРХАТ Є НАЙПОТУЖНІШОЮ ЦЕРКВОЮ В УКРАЇНІ»

Візит Предстоятеля Української Православної Церкви Київського Патріархату завжди є великою подією для української громади в Чикаго. І його візити ніколи не залишаються поза увагою тижневика «Час і Подія». Наші автори – Лука Костеліна, Віктор Рибаченко – неодноразово брали інтерв'ю в Патріарха. Я особисто не могла знехтувати нагодою – поспілкуватися з такою видатною людиною, лідером церкви, яка з кожним роком зміцнює свої позиції в Україні та за кордоном, де проживають українці. Ми зустрілися наприкінці насиченого робочого дня, і спілкування відбулося у дружній атмосфері. Цьому сприяло і те, що відбулося інтерв'ю в приймній компанії голови фундації ім. С. Петлюри – п. Миколи Кочерги, настоятеля Української Православної Катедрі св. Андрія Первозванного у Блуміндейл – митр. прот. Віктора Полярного, голови парафії цієї церкви – п. Івана Ярьська.

- Ваша Святосте, вчора відбулися вибори в Україні та на закордонних ділянцях. Це – непростий та тривожний час очікування для нас усіх. Тому виникає перше ж запитання: чому ви в такий час опинилися далеко за межами України?

- Я кожного року приїжджаю для того, щоб здійснювати керівництво вікаріатом Української Православної Церкви в США після дня інтронізації. День інтронізації – 22 жовтня, після цього приїжджаю наприкінці жовтня – на початку листопада в США і відвідую або південь, або північ. Цього разу я відвідую Чикаго та штат Огайо. В Чикаго церква св. Софії відзначає 60-річчя свого існування. А в Огайо церква у місті North Royalton також відзначає своє 60-річчя. Я звершую Божественну Літургію разом з духовенством вікаріату і тут, в Чикаго, і в Огайо. Ми – духовенство – збираємося на зборах і обговорюємо проблеми, які існують у парафіях вікаріату і вирішуємо їх.

- А які проблеми парафій найбільше турбують?

- Дуже гострих проблем немає. Ми обговорюємо те, як живуть парафії, чи всі парафії мають священників, чи здійснюються богослужіння. Я даю ті чи інші вказівки стосовно виконання їхніх обов'язків, їхнього пастирського служіння. Вони ставлять запитання, які стосуються того, як живе УПЦ (КП) в Україні, які там виникають проблеми, які взаємовідносини є з іншими церквами, які стосунки між Київським Патріархатом і владою, яке майбутнє чекає на Київський Патріархат.

- Останнім часом духовенство в Україні почало займати досить активну позицію щодо різних соціальних та політичних питань, згадаймо звернення до Президента України щодо поправок до законодавства, зокрема, того, яке регулює питання релігійних організацій. Для порівняння, Російська Православна церква завжди була своєрідним прислуговувачем чинній владі. Церква в Україні (не тільки УПЦ КП) була швидше опозиційною щодо чинної влади, намагалася відстоювати свої права та інтереси своїх мирян. Яким

ви бачите позицію церкви в майбутньому, і чи буде це залежати від того, хто опиниться при владі?

- Справа в тому, що ми ніколи в опозиції до української влади не були і не будемо, тому що ми захищаємо інтереси української держави. Якщо влада – українська, то вона буде дбати про інтереси своєї держави, свого народу.

- Про це можна тільки мріяти! А якщо не дбає, а навпаки – руйнує державу?!

- Я особисто сказав теперішньому Президентові, як тільки його обрали: «Хто б не став Президентом України, йому краще бути Президентом незалежної держави, а не російським губернатором». Тому, хоче він чи не хоче, але мусить дбати про свою державу і незалежність як Президента.

- У своїх інтерв'ю ви часто визначаєте основного ворога УПЦ КП – Росію. Хто є внутрішнім ворогом для вашої церкви?

Внутрішнім супротивником Київського Патріархату є політичні сили, які тяжіють до Росії. Хто конкретно? Це – комуністи, які хочуть, щоб Україна знову об'єдналася з Росією. Це – «регі-

онали», але не всі, до речі. Там теж розділяються на прихильників незалежної української держави і на прихильників об'єднання з Росією. Ми підтримуємо всі партії, які стоять на позиції державності. І не підтримуємо партії, які не підтримують української державності. Це – наша позиція.

- Але чи є всередині церкви ті, хто руйнують вашу справу?

- Всередині Київського Патріархату таких сил немає. Якби вони були, то мусили б вийти з Київського Патріархату, і вони виходять. Я маю на увазі деяких єпископів, які захотіли перейти в Московський Патріархат, і ми їх відпустили. Вони Київському Патріархатові не потрібні. На сьогодні Київський Патріархат – єдиний. Наше духовенство – одноступенчате, і в цьому наша сила. Якщо хтось відчуває, що він потрапив не в ту церкву, то він одразу відходить. І від того, що від нас відходять деякі архієреї, Київський Патріархат не тільки нічого не втрачає, але й міцніє, бо збираються одноступенчате. Тому Київський Патріархат є найпотужнішою церквою в Україні, бо його підтримує понад 15 мільйонів православних українців, Московський Патріархат – 9,5 мільйона. Хоча храмів і парафій у Московському Патріархаті – 11 тисяч, а в Київському – 4, 5 тисячі! Якщо взяти, для прикладу, Київ, то нашу церкву підтримує 49 відсотків населення, а Московський Патріархат – 8 відсотків.

- Ваша Святосте, а така згода всередині церкви існує завдяки авторитарному управлінню чи мудрому керівництву?

- Не знаю, чи авторитарно я керую, чи ні (усміхається), але дисципліни вимагаю! Бо там, де нема дисципліни та порядку, там розлад, безладдя. Тому церква не випадково має канони, закони, яких повинні дотримуватися всі – єпископи, священники і миряни. Так само, як кожна людина повинна керуватися Законом Божим, тоді буде блаженною і на землі, а не тільки на небі. Господь дасть силу все перемагати.

- В одному інтерв'ю ви згадували про те, що Росія, бачачи, як зростає питома вага мусульман у суспільстві, розглядає можливість перенесення Московського Патріархату до Києва. Наскільки реально це?

- В Росії існує велика загроза з боку мусульманства. В Москві – 31 відсоток населення – мусульмани. Православних – 49 відсотків, з них росіян – 34 відсотки, 15 – українці, білоруси, грузини. В Москві уряд дозволив побудувати найбільшу в Європі мечеть, і мусульмани вимагають, щоб у кожному районі Москви була побудована мечеть. Це свідчить про те, що Москва скоро не буде християнською столицею. Тому висловлюються побажання, що коли це станеться, то вони готові перенести столицю до Києва, але Україна повинна об'єднатися з Росією. Але ми – українці – не тільки віримо, а й переконані, що Україна ніколи не об'єднається з Росією. Є багато для цього, головне – це Боже благословення на те, щоб бути незалежною державою. А що від Бога – те міцне. Проти Бога ніхто виступати не може. Тому всі ці на-

магання Росії – приєднати Україну до себе – даремні. Росіяни не враховують, що період територіальних імперій вже минув, ворота до цих імперій не буде. Так само, як ми не можемо повернути феодальний лад, рабовласницький лад. Зараз імперії існують, але це, насамперед, фінансові, інформаційні імперії, транснаціональні корпорації, які переходять через кордони держав. І оця глобалізація, в яку ми вступаємо, виключає територіальні імперії. Тому Росія бореться за минуле, а в одну річку двічі не вступиш.

- А яка роль церкви у такому глобалізованому світі?

- Церква є духовною основою будь-якої держави. В християнських країнах – християнська церква, в мусульманських – іслам. Навіть у Радянському Союзі була своєрідна релігія – марксизм-ленінізм. Тому Росія бореться за Україну через церкву.

Хоче спочатку підпорядкувати усю українську церкву Московському Патріархату, а через це завершити політичне та економічне об'єднання. Це є політична боротьба з використанням церкви. Тому і Патріарх Кіріл неодноразово приїжджав до України. А з чим приїжджав? З «Руським міром» – духовне об'єднання Росії, України, Білорусі і чомусь Молдови. Чому Молдова? Бо там панує Московський Патріархат.

Кіріл приїздив до України два роки поспіль. Який результат? Україна не сприймає його! А українці – віряни Московського Патріархату – кажуть, що завжди вважали, що належать до української церкви, а виявилось – до російської церкви. А вони не хочуть належати до російської церкви.

Але навіть чинний Президент до «ручки» Кіріла схиляється...

Схилявся! А зараз вже не схиляється. І тому в Москві, наскільки мені відомо, розчаровані результатами поїздки Кіріла в Україну, тим, що він не досяг своєї мети.

Крім того, поїздки Патріарха Кіріла до України наблизили ієрархію духо-

венства і віруючих до Київського Патріархату. Він досяг зворотного результату. У нас зараз стосунки між українськими церквами Київського Патріархату та Московського – покращилися! Вже нема такого протистояння!

- Давайте про це поговоримо детальніше. На якій стадії є діалог зі Сабоданом та Мефодієм, і чи є ймовірним формування своєрідної коаліції церков, якщо неможливе створення єдиної Помісної Церкви?

- Перед нами стоїть завдання – об'єднатися в одну церкву з Московським Патріархатом – в одну Помісну Православну Церкву. Якщо ми цього досягнемо, то автокефальна церква автоматично приєднається, вона не відіграє важливої ролі. Ми вже побачили, що ця церква, передусім, її ієрархія, перебуває під контролем Москви.

- Ми з ними діалогу вже не будемо вести. Ми тричі підходили до об'єднання, і в останній момент вони нам ставили такі умови, які для Київського Патріархату є неприпустимими.

- А на яких умовах ви будете об'єднуватися зі Сабоданом?

- У нас одна умова – одна церква, один Предстоятель.

- Хто саме?

- Не має значення, головне, що це буде Предстоятель Української Помісної Церкви, якого оберє Собор. Тільки на Соборі може відбутися об'єднання двох церков, і буде обрано Предстоятеля, а Предстоятелем повинен бути Патріарх.

- А коли це може відбутися?

- Це залежить від Бога, а не від нас. Він створить умови, які приведуть нас до об'єднання, і ми не знаємо, що то будуть за умови. Керує Церквою не людина, а Бог.

Навіть поїздка Кіріла до України мала мати погані наслідки, а сталося навпаки – послужила на користь об'єднання!

- Чи вистачить правомочностей у Сабодана – вийти з-під протекторату Москви і об'єднатися з вами?

- Це залежить не від Москви. Я теж був у Московському Патріархаті. Більше того, був місцеземлетелем цієї церкви! Але ж вийшов! І вони вийдуть. Для цього потрібна лише воля. В єпископаті УПЦ МП вже формується таке прагнення, так що надія є.

- Ваша Святосте, чи виховуєте учня, наступника, який би продовжував вашу справу?

- Я не готую наступника. Я готую єпископат – вірний українському народові, українській церкві. А кого Бог оберє з усіх нас – не буде мати особливого значення.

Тому що це буде Єдина Помісна Церква з Предстоятелем УПЦ, якого оберє Собор.

- Насамкінець, Ваша Святосте, хотіли би почути від вас побажання нашим читачам.

- Я хотів би і вам дати побажання – писати правду! Тому що там, де правда, там Бог, там його благословення, його допомога! А читачам бажаю – йти дорогою Правди і завжди пам'ятати – над усіма нами – Бог. Ми є вічними, бо народилися не для смерті, а для Вічного життя. І є Суд Божий, перед яким постануть всі – праведники і грішники, віруючі та невіруючі.

Автор висловлює подяку панові Миколі Кочерзі за сприяння в проведенні інтерв'ю.

Інтерв'ю взяла
Світлана ІВАНИШИН-УГРИНА.
Фотографії Галини УГРИНОЇ.

• АДРЕСИ ДОБРОТИ

ЛІДІЯ ШАЄНКО З США ДОПОМОГЛА СИРОТАМ У СІЧЕСЛАВІ

Дніпропетровський обласний дитячий будинок для дітей з вродженими і придбанними вадами фінансується нині державою хіба-що на половину від потрібного. Зарплатня персоналу, харчування сиріт, оплати комунальних послуг, медичні препарати – ось на що в основному вистачає бюджетних коштів. Тому так важлива для обділених долею дітей допомога людей не байдужих, з правдиво християнською настановою.

Вже не один рік редакція бюлетеня „Наша Церква – Київський Патріархат” є таким собі містечком благодійної допомоги з боку української діаспори США та Канади Дніпропетровському обласному дитячому будинку для дітей

з вродженими та придбанними фізичними вадами. За цей час зроблено вже чимало на добро обділених долею дітей. Адже ми постійно намагаємося інформувати добродійців про найбільш необхідне для січеславських сиріт-калік. І ось ще одна благодійна справа за участю нашого видання. Пані Лідія Шаєнко з США у пам'ять свого померлого чоловіка Петра Шаєнка вирішила допомогти дітям у Дніпропетровському. Завдяки її жертвості до сиротинцю редакція доручила прилади фізіотерапевтичного призначення.

Ці подарунки надзвичайно цінні для цього соціального закладу. Адже вони сприятимуть більш ефективній

реабілітації вихованців сиротинцю з опорно-рухливими вадами.

Не може не викликати душевного щему й той факт, що підтримка надійшла так здалеку.

Нехай гарно працюється і святкується цим щедрим на добро людям!

Влас. інформ.

Такі діти потребують особливої уваги та опіки

• БОЛИТЬ

УКРАЇНЦІ, ПОДБАЙТЕ ПРО САМИХ СЕБЕ!

Знаю з мас-медіа, що в Україні викрадено російського опозиціонера Л. Развозжаєва. Це свідчить про повну безконтрольність і свавілля силових структур. Яких саме – українських, російських, чи силовиків обох країн, це ще маємо вяснити. Але навіть обмежена наявна інформація у ЗМІ свідчить, що ситуація навколо Развозжаєва є екстраординарною і вкрай небезпечною як прецедент. Протиріччя і неправдивість різуть око навіть у повідомленні російського агентства Інтерфакс. З одного боку, вказується, що Развозжаєв «был задержан в Киеве», а ким

саме його було затримано і як він потім потрапив до Москви – не повідомляється. При тому, українські правоохоронці від участі у затримці Леоніда Развозжаєва відхрещуються. З іншого боку, стверджується, нібито у Москві опозиціонер «сам явився в Главное следственное управление СК РФ» і написав десять сторінок показів, у яких він зізнається у скоєнні злочину, до того ж нібито за фінансової підтримки високого посадовця із Грузії (останній одразу ж це заперече).

КОЛОНКА БОГДАНА СЕРЕДЮКА З ДЕТРОЙТА (США)

Що ж то за держава Україна?! Кого викрадуть наступним і у шпигунстві в інтересах якої держави він (чи вона) потім зізнається у підвалах невідконтрольних ні суспільству, ні парламенту силовиків? Попереду вибори до парламенту. За кого-завгодно голосуйте, за «Батьківщину», «Свободу» чи за УДАР, але – ідіть на дільниці і голосуйте! Бо якщо Росією правлять силовики, то Україною – силовики разом із бандитами, в тому ще більша небезпека, для кожного з нас!

● РЕКЛАМА

● ШВИДКО

● ЗРУЧНО

● ПРЯМО В РУКИ

Найшвидший і найбільш надійний посилковий сервіс до України та країн СНД. Порівняйте терміни доставки пакунків через компанію MICT з другими компаніями і переконайтесь в цьому самі.

- ДОСТАВКА КОРАБЛЕМ
В Україну: 30-40 днів
В Москву: 30-40 днів
В Ст. Петербург: 35-45 днів
Решта регіонів на www.meest.us
- ВІДПРАВКА АВІА І МОРСЬКИХ ВАНТАЖІВ
- ДОСТАВКА АВТОМОБІЛІВ У КОНТЕЙНЕРАХ
- УПАКОВКА І СТРАХУВАННЯ
- ПЕРЕКАЗ ГРОШЕЙ ЗА НАЙНИЖЧИМИ ЦІНАМИ

1-800-288-9949 www.meest.us

ЕКСПРЕС ДОСТАВКА ПОСИЛОК:
В Україну: 3-5 робочих днів
В Москву: 5-7 робочих днів

Marketing and design by iimaginstudio.com

Редагує колегія. Адрес редакції: Релігійний бюлетень журналу «Бористен» «Наша Церква - Київський Патріархат», вул. Телевізійна, 3, 49010 м. Дніпропетровськ, Україна. Тел. 050-340-28-27. E-mail: fidelsukhonis@gmail.com
Представництво редакції:

<p>У США</p> <p>Mr. V. Babanskyj, 74, Oakridge Lane Watchung, N.J. 07069, USA.</p>	<p>В Україні:</p> <p>Володимир Барна вул. Банкова, 2 01024 м. Київ тел. 066-62432-31</p>	
---	---	--

Підписано до друку 31.10.2012 г. Формат 60/84/8, друк офсетний. Умов. друк. арк. 1. Зам. № 1670

ТОВ «Перша міська друкарня».
АДРЕСА:
 вул. Степового фронту, 11а, м. Павлоград
 Дніпропетровська обл.,
 51400, Україна